Laura Poantă

□

Mic dicţionar etimologic de termeni medicali

Coperta şi ilustraţia copertei: Laura Poantă

Copyright © Laura Poantă, 2005
© Casa Cărţii de Ştiinţă, pentru prezenta ediţie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

POANTĂ, LAURA
Mic dicţionar etimologic de termeni medicali /
Laura Poantă. - Cluj-Napoca : Casa Cărţii de Ştiinţă, 2005
Bibliogr.
ISBN 973-686-731-5

81'374.2:61=135.1

Director: Mircea Trifu
Fondator: dr. T.A. Codreanu
Redactor şef: Irina Petraş
Tehnoredactare computerizată: Ana-Maria Negrii

Tiparul executat la Casa Cărţii de Ştiinţă
400129 Cluj-Napoca; B-dul Eroilor nr. 6-8
Tel./fax: 0264-431920
www.casacartii.ro; e-mail: editura@casacartii.ro

Laura Poantă

Mic dicţionar etimologic de termeni medicali

Casa Cărţii de Ştiinţă
Cluj-Napoca, 2005

De aceeaşi autoare:

Abecedarul sănătăţii, Cluj-Napoca, 1999
Abecedarul vieţii sexuale, Cluj-Napoca, 2001
Actualităţi în patologia biochimică a bolilor cardiovasculare (coautor, sub redacţia Mircea Cucuianu, Dumitru Zdrenghea), Cluj-Napoca, 2004
Stresul profesional şi riscul cardiovascular la muncitorii feroviari (coautor), Cluj-Napoca, 2005

Argument

Micul dicţionar se adresează în primul rând studenţilor medicinişti, dar poate fi util oricui doreşte să întrebuinţeze terminologia de specialitate în cunoştinţă de cauză. Lucrarea e alcătuită din trei secţiuni: *dicţionarul propriu-zis,* care indică etimologia (greacă sau latină, în principal) a diverşilor termeni uzuali în domeniu, cu corespondentul lor în limba engleză (pentru a veni în sprijinul celor care recurg la bibliografie în această limbă), un *glosar de elemente de compunere savantă,* prezente şi în vocabularul altor specialităţi ori în limbajul de zi cu zi, o listă a celor mai frecvente – azi – *expresii şi locuţiuni latineşti* (nu o dată folosite eronat) şi un mic îndreptar.

Nu întotdeauna etimologiile furnizate de diverse dicţionare şi enciclopedii concordă. La fel de neunitară e transcrierea cuvintelor greceşti în caractere latine. Cu toate acestea, micul dicţionar poate fi un prim pas spre înţelegerea sensurilor secrete ale cuvintelor.

L.P.

"It is often forgotten that (dictionaries)
are artificial repositories, put together well after
the languages they define.
The roots of language are irrational and of a magical
nature."

Jorge Luis BORGES,
Prologue to *"El otro, el mismo."*

ETIMOLOGIE
din grecescul *etymos* = adevărat
şi
logos = ştiinţă, vorbire despre.

MIC DICŢIONAR ETIMOLOGIC MEDICAL

A

ABCES/abscess (lat. *abcessus* = corupere, distrugere) Infecţie localizată, cu acumulare de puroi şi inflamaţie masivă, cauzată de o bacterie – mai frecvent stafilococ sau streptococ, dar şi de alte bacterii aerobe sau anaerobe.

ABLAŢIE/ablation (lat. *ablatio* = suprimare) Acţiunea de a îndepărta total sau parţial un organ.

ABULIE/abulia (gr. *a* = fără; *boyle* = voinţă) Lipsa totală a voinţei, incapacitatea de a trece de la idee la acţiune.

ACCIDENT (VASCULAR CEREBRAL)/stroke (lat. *accidens* = întâmplare) Atacuri de paralizii/pareze, cauzate de ischemia sau hemoragia în diferite teritorii cerebrale.

ACLORHIDRIE/achlorhydria (*a* = fără; *cloros* = verde) Lipsa acidului clorhidric la nivelul stomacului.

ACNEE/acne (gr. *akmê* = vârf) O boală comună a pielii apărută în adolescenţă, mai ales la băieţi, şi care este de fapt o inflamaţie a glandelor sebacee. Acestea secretă sebum în exces şi astfel apare şi infecţia locală bacteriană. Cauzele exacte nu s-au stabilit, dar s-a făcut legătura cu hormonii masculini în exces. Afectează mai ales faţa.

ACORIE/ (gr. *a* = fără; *koros* = saţietate) Absenţa senzaţiei de saţietate; bulimia este echivalentul ei comportamental.

ACROCEFALIE/acrocephalia (gr. *akros* = vârf, ascuţit; *kephali* = cap) Craniu în formă de turn.

ACROCIANOZĂ/acrocyanosis (gr. *akros* = vârf; *kyanos* = albastru) Colorația albăstruie a extremităților.

ACROFOBIE/acrophobia (gr. *akros* = vârf, extremitate; *phobos, phobia* = teamă) Tulburare psihică ce se caracterizează prin teama de înălţimi.

ACROMEGALIE/acromegaly (gr. *akros* = vârf, extremitate; *megalos* = mare) Boală caracterizată prin creşterea exagerată a oaselor feţei şi a extremităților membrelor, datorată unui hiperfuncţii a hipofizei (secreţia în exces a hormonului STH) survenită la vârsta adultă.

ACUPUNCTURĂ/ (lat. *acus* = ac; *punctura* = înţepătură) Metodă terapeutică ce foloseşte ace fine pentru a atinge diferite puncte specifice fiecărei boli.

ACUT/acute (lat. *acus* = ac, sau *acer* = ascuțit) Despre o boală: care se instalează brutal, cu semne şi simptome zgomotoase.

ADENITĂ/adenitis (gr. *adên* = glandă, sufix *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a ganglionilor limfatici.

ADENOID/adenoid (gr. *adenoeides: aden/adenos* = glandă; *eidos/oid* = sub formă de) Care are forma unei glande.

ADENOCARCINOM/adenocarcinoma (gr. *aden* = glandă; gr. *karkinoma* = cancer) Tumoră malignă a unui epiteliu glandular.

ADENOPATIE/adenopathy (gr. *aden* = glandă; *pathos* = durere, suferință) Boală a ganglionilor limfatici

caracterizată prin creşterea în volum a acestora. Poate fi inflamatorie, infecţioasă sau tumorală.

ADIPSIE/adipsia, adipsy (gr. *a* = fără, *dypsa* = sete) Lipsa senzaţiei de sete.

AEROB/aerobic (gr. *aêr* = aer; *bios* = viaţă) Se referă la microorganismele care nu se pot dezvolta decât în prezenţa aerului oxigenat.

AEROCOLIE/aerocholia (gr. *aêr* = aer; *kolon* =colon) Acumularea în exces a aerului în tubul digestiv (colon). Poate fi de natură funcţională sau poate semnala prezenţa unei boli mai grave.

AEROFAGIE/aerophagia (gr. *aêr* = aer; *phagein* = a înghiţi, a mânca) Înghiţirea de aer în exces în timpul meselor, cu senzaţia neplăcută de plenitudine gastrică.

AFAZIE/aphasia (gr. *a* = fără; *phasis* = vorbire) Pierderea parţială sau totală a vorbirii articulate, sau a capacităţii de a înţelege limbajul vorbit, ca urmare a unei leziuni cerebrale.

AFRODISIAC/aphrodisiac (după numele zeiţei *Aphrodita*, din mitologia greacă, a dragostei şi frumuseţii) Substanţă chimică naturală sau sintetică având rolul de a influenţa pozitiv libidoul.

AFTE/aphtous (ulcerations) (gr. *aptein* = a arde) Leziuni albicioase şi foarte dureroase ale mucoaselor.

AGENEZIE/agenesia (gr. *a* = fără; *genesis* = formare) Lipsa formării unui organ sau a unei părţi componente a organismului, în timpul dezvoltării embrionare.

AGNOZIE/agnosia (gr. *a* = fără; *gnosis* = cunoaştere) Incapacitatea de a percepe senzorial obiectele şi de a le recunoaşte.

AGONIE/agony (gr. *agon* = luptă, efort istovitor, *agonia* = zbucium) Stare terminală a unui organism.

AGORAFOBIE/agoraphobia (gr. *agora* = piaţă publică; *phobos/phobia* = teamă) Teama patologică de spaţii deschise, de locuri publice.

AKINEZIE/akinezia (gr. *a* = fără; *kinesis* = mişcare) Diminuare până la abolire a motilităţii, în absenţa paraliziei.

ALBINISM/albinism (lat. *albus* = alb) Anomalie ereditară datorată lipsei unui pigment (melanina), caracterizată prin piele foarte albă, păr alb sau blond deschis şi iris roşu. Se întâlneşte la oameni şi la unele animale.

ALBUMINURIE/albuminuria (gr. *ouron* = urină) Prezenţa proteinelor (albuminei) în urină.

ALCOOLISM/alcoholism (arabă = *al-kuhl* = antimoniu pulverizat) Boală în care persoana este dependentă, fizic şi psihic, de consumul de alcool.

ALERGEN/allergen (gr. *allos* = altul; *ergon* = reacţie, muncă; *gennan* = a produce) Substanţă sau material capabil să inducă o reacţie alergică.

ALERGIE/allergy (gr. *allos* = altul; *ergon* = reacţie, muncă) Condiţie cu înaltă susceptibilitate la un alergen care în aceleaşi cantităţi este indiferent pentru ceilalţi.

ALEXIE/alexia (gr. *a* = fără; *lexis* = lectură) Incapacitatea congenitală sau dobândită (de exemplu după un accident cerebral) de a citi.

ALOPATIE/allopathy (gr. *allos* = altul, altceva; *pathos* = durere, boală) Metodă de tratament care implică folosirea

medicamentelor cu efect contrar mecanismelor bolii. Antonim: **homeopatie**.

ALOPECIE/alopecia (gr. *alopekia*) Formă comună de chelie permanentă, frecventă la bărbaţi. Tendinţa la chelie este ereditară, de obicei moştenită din partea familiei mamei.

AMAUROZĂ/amaurosis (gr. *amauros* = întunecat, obscur) Cecitate mai mult sau mai puţin completă, datorată unei afecţiuni a nervului optic sau a centrilor nervoşi, fără lezarea ochiului.

AMBLIOPIE/amblyopia (gr. *amblys* = slab; *ops* = vedere) Diminuarea acuităţii vizuale fără modificări organice ale ochiului.

AMBULATOR/ambulatory (lat. *ambulans* = care merge) Referitor la tratamentul medical desfăşurat în afara unei unităţi spitaliceşti.

AMELIORARE/amelioration (lat. *melior* = mai bine) Faptul de a se simţi mai bine, de a se îmbunătăţi starea cuiva.

AMENOREE/amenorrhea (gr. *a* = fără; *mên* = lună; *rhein* = a curge) Lipsa menstruaţiei, primară sau secundară.

AMIGDALĂ/tonsil (gr. *amygdalê* = migdală) Oricare dintre organele limfoide ale gâtului.

AMIGDALITĂ/tonsilitis (gr. *amygdalê* = migdală, sufix *ită*) Inflamaţia amigdalelor.

AMIGDALECTOMIE/tonsilectomy (gr. *amygdalê* = migdală; *ektomi* = tăiere, extragere) Ablaţia chirurgicală a amigdalelor.

AMNEZIE/amnesia (gr. *amnêsia,* din *a* = fără*; mnymis/mnysis* = amintire, memorie) Pierderea parţială sau totală a memoriei, temporară sau definitivă.

AMPUTAŢIE/amputation (lat. *am, amb* = în jur; *putare* = a tăia) Acţiunea de a amputa, medical sau accidental, un segment de corp.

ANAEROB/anaerobic (gr. *an* = fără; *aêr* = aer; *bios* = viaţă) Se referă la microorganismele care se pot dezvolta în absenţa aerului oxigenat. Termen introdus în 1863 de către Louis Pasteur.

ANAFILACTIC/anaphylactic (şoc) (gr. *an* = fără; *pro - phylaxis* = profilaxie, apărare). Formă de şoc. Reacţie violentă la un **alergen**, ameninţătoare de viaţă.

ANAFILAXIE/anaphylaxy (gr. *an* = fără, contra; *phylaxis* = protecţie) Hipersensibilitate la o substanţă străină, rezultată prin contactul anterior sensibilizant cu agentul cauzator.

ANALGEZIE/analgesia (gr. *an* = fără; *algos* = durere) Incapacitatea de a simţi durerea.

ANALGEZIC/analgesic (gr. *an* = fără; *algos* = durere) Medicament care reduce sau elimină complet durerea (care produce analgezie).

ANAMNEZĂ/anamnesis (gr. *anamnêsis* = amintire) Ansamblul informaţiilor pe care medicul le solicită când reconstituie istoricul bolii/bolilor pacientului.

ANASARCĂ/anasarca (gr. *ana* = prin, de sus până jos; *sarx*, *sarkos* = carne) Edem generalizat, care afectează ţesutul conjunctiv şi seroasele.

ANATOMIE/anatomy (lat. *anatomia*, gr. *anatomê* = disecţie) Studiul ştiinţific al formei, dispoziţiei şi structurilor unui organism.

ANDROGEN/androgen (gr. *andros* = bărbat; *genesis* = formare, naştere) Substanţă hormonală care induce apariţia caracterelor sexuale masculine.

ANDROGIN/androgynous (gr. *andros* = bărbat; *gynê/gyneka* = femeie) Hermafrodit, deţine ambele sexe.

ANDROPAUZĂ/andropause (gr. *andros* = bărbat; *pausis* = pauză) Diminuarea activităţii genitale a bărbatului, ce apare de la o anumită vârstă (uzual 45–55 de ani).

ANEMIE/anemia (gr. *anaimia – an* = fără; *hema, haima* = sânge – lipsă de sânge) Sunt boli caracterizate prin scăderea hemoglobinei circulante totale. Ele pot fi nutriţionale (deficit de fier, de acid folic, de vitamina B12); pierderi de sânge din diverse cauze; anemii ereditare cu hemoglobină anormală; anemii hemolitice când globulele roşii sunt distruse uşor fiind fragile; anemia aplastică (măduva roşie nu poate produce globule roşii); anemia din boli cronice, cum ar fi infecţiile şi inflamaţiile cronice, cancerele, bolile renale.

ANENCEFALIE/anencephalia (gr. *an* = fără; *enkephalos* = creier) Lipsa creierului.

ANESTEZIE/anesthesia (gr. *anaisthêsia* = insensibilitate, din *an* = fără; *aesthesys* = simţire) Pierderea mai mult sau mai puţin completă a sensibilităţii, ca urmare a unei boli sau a administrării unui agent anestezic.

ANEVRISM/aneurysm (gr. *aneurysma* = dilatare) Dilatare a unui vas de sânge, indiferent de dimensiune (de obicei arteră), ca urmare a slăbirii peretelui său prin

arterioscleroză, infecţii. Dilatare localizată a peretelui unei artere, formând un sac pulsatil.

ANGINĂ/angina (lat. *angere* = a strânge) Inflamaţie localizată la nivelul mucoaselor faringelui şi amigdalelor.

ANGINĂ PECTORALĂ/angina pectoris (lat. *angere* = a strânge; *pectus* = piept) Condiţie ce provoacă durere acută retrosternală, ca urmare a aportului insuficient de sânge la nivelul miocardului. Termen cunoscut în medicină din 1744.

ANGIOCOLITĂ/angiocolitis (gr. *angeion* = vas de sânge; *khole* = bilă, sufix *ită*) Inflamaţie a căilor biliare (canalicule biliare, coledoc şi cistic), cu stare generală de obicei modificată..

ANGIOGRAFIE/angiography (gr. *angeion* = vas de sânge; *graphein* = a scrie) Radiografierea vaselor de sânge după opacifierea lor cu ajutorul unei substanţe de contrast, radioopacă.

ANGIOM/angioma (gr. *angeion* = vas de sânge; sufixul *om* = tumoră) Tumoră vasculară benignă, de cele mai multe ori congenitală.

ANOREXIE NERVOASĂ/anorexia nervosa (gr. *an* = fără; *orexis* = poftă) Tulburare în alimentaţie, foarte complexă, apărută în adolescenţă. Este provocată de problemele fizice şi psihologice specifice tinerilor (mai ales fetelor); poate continua şi în viaţa de adult.

ANOSMIE/anosmia (gr. *an* = fără; *osme* = miros) Lipsa mirosului.

ANTECEDENT/past history (lat. *antecedens* = care precede) Eveniment anterior care permite înţelegerea celor actuale.

ANTIBIOTIC/antibiotic (gr. *anti* = contra; *biotikos* = potrivit pentru viaţă) Menţionat prima dată în 1941, în lucrările medicului Selman Waksman, descoperitorul streptomicinei. Substanţă naturală sau sintetică ce are proprietatea de a încetini creşterea unor micro-organisme sau de a le distruge.

ANTICORP/antibody (gr. *anti* = contra; lat. *corpus* = corp) Substanţă produsă ca urmare a introducerii în organism a unui antigen şi care concură la apariţia imunităţii.

ANTIDOT/antidote (gr. *antidotos* = a da ceva contra) Substanţă care are rolul de a contracara efectele unui toxic.

ANTIGEN/antigen (gr *anti* = contra; *gennan* = a produce) Substanţă ce determină producerea de anticorpi.

ANTIPIRETIC/ (gr. *anti* = contra; *pyr* = foc) Substanţă care determină scăderea febrei.

ANURIE/anuria (gr. *ana* = fără; *ouron* = urină) Incapacitatea de a urina, prin lipsa de formare a urinii la nivelul rinichilor. Diureza pe 24 de ore este sub 50 ml.

APENDICITĂ/appendicitis (lat. *appendix* = suspendat; sufixul *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a apendicelui.

APLAZIE/aplasia (gr. *a* = fără; *plassein* = a se forma) Lipsa dezvoltării unui segment sau organ, de obicei congenitală.

APNEE/apnea (gr. *a* = fără; *pnein* = a respira) Întreruperea completă a respiraţiei, temporară (exemplu apneea de somn) sau definitivă.

APOPTOZĂ/apoptosis (gr. *apo* = afară; *ptosis* = cădere) Mecanismul morţii celulare programate.

ARITMII/arrhythmia (gr. *arrhythmos* = aritmic, neregulat, fără ritm) Iregularităţi ale bătăilor inimii, de origine funcţională neurovegetativă sau secundară unor boli cardiace, metabolice, endocrine etc.

ARTERIOGRAFIE/arteriography (gr. *arteria* = arteră; *graphein* = a scrie) Vizualizarea radiologică a unei artere cu ajutorul unei substanţe de contrast radioopace.

ARTERITĂ/arteritis (gr. *arteria* = arteră; sufixul *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a uneia sau mai multor artere.

ARTRITĂ/arthritis (gr. *arthron* = articulaţie, sufixul *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a uneia sau mai multor articulaţii, cu roşeaţă, tumefacţie şi durere.

ARTROPATIE/arthropathy (gr. *arthron* = articulaţie; *pathos* = durere, suferinţă) Orice boală a unei articulaţii.

ASCITĂ/ascites (gr. *askos* = burduf) Acumulare de lichid în cavitatea peritoneală.

ASEPSIE/asepsis (gr. *a* = fără; *sepsis* = infecţie) Prevenirea infecţiilor prin menţinerea unor condiţii de sterilitate. Lipsa oricărui germene.

ASTENIE/asthenia (gr. *a* = fără; *sthenos* = forţă) Oboseală excesivă, senzaţie de slăbiciune permanentă.

ASTIGMATISM/astigmatism (gr. *stigma* = punct) Modificarea acuităţii vizuale, cauzată de neregularităţi ale corneei. Dereglarea curburii ochiului şi a lentilelor sale, ceea ce duce la focalizarea distorsionată a luminii.

ASTM BRONŞIC/bronchial asthma (gr. *asthma* = respiraţie dificilă) Boală cronică definită prin îngustarea

trecătoare a bronşiilor mici şi mijlocii, cu dificultăţi în respiraţie şi *wheezing* (şuierat al pieptului). Este o boală alergică de cele mai multe ori, dar poate fi şi infecţioasă. Apare deseori în familie.

ATAXIE/ataxia (gr. *ataxia* = dezordine, din *a* = fără, *taxys* = ordine, aşezare) Lipsa de coordonare a mişcărilor.

ATELECTAZIE/atelectasis (gr. *a* = fără; *telos* = capăt, *ateles* = incomplet; *ektasis* = dilatare) Dispariţia aerului dintr-o porţiune a plămânului sau dintr-un plămân întreg, urmată de colapsul respectivei zone.

ATEROSCLEROZĂ/atherosclerosis (gr. *atheroma* = bulgăre de grăsime; *skleros* = dur, îngroşat) Îngroşare a peretelui intern al arterelor, cu pierderea elasticității, apărută prin depunerea de lipide şi modificări degenerative.

ATOPIE/atopy (gr. *a* = fără; *topos* = loc; *atopos* = neobişnuit) Reacţia alergică este o reacție exagerată a organismului ca răspuns la injurii exterioare. Anticorpii produşi de organism sunt în exces faţă de pericolul substanţei implicate, numită alergen. Când organismul va întâlni din nou aceeaşi substanţă, anticorpii reacționează prompt şi specific (de ex., rinita alergică).

ATROFIE/atrophy (gr. *a* = fără; *trophe* = hrană) Reducerea dimensiunilor unei părți a corpului, ca urmare a unei boli sau a lipsei de utilizare.

AUSCULTAȚIE/auscultation (lat. *auscultatio/auscultare* = a asculta, a trage cu urechea) Metodă de examinare a unui pacient, direct sau prin intermediul instrumentelor.

AUTISM/autism (gr. *autos* = sine-însuşi) Boală psihică de origine insuficient explicată ce constă în absența sau reducerea extremă a comunicării.

AUTOPSIE/autopsy (gr. *autopsia, auto* + *ops*, ochi, vedere = acţiunea de a vedea cu propriii ochi) Examinarea unui cadavru, pentru a stabili cauza morţii. Sinonim **necropsie**.

AVORT/abortion (lat. *abortare*, *ab* + *ortus* = născut) Întreruperea sarcinii în primele 6 luni de graviditate.

B

BACIL/bacillus (lat. *bacillum*, diminutiv *baculum* = băţ). Termen introdus în bacteriologie în 1853 de botanistul Ferdinand Cohn. Bacterie ce are forma unui bastonaş.

BACTERIE/bacteria (gr. *bakteria* = baston) Termen introdus în ştiinţă în 1838 de Christian Ehrenberg. Fiinţă unicelulară, saprofită sau parazită, existând în numeroase varietăţi.

BENIGN/benign (lat. *benignus* = fără consecinţe grave) Uşor sau ne-malign ori care răspunde la tratament.

BIOPSIE/biopsy (limbaj ştiinţific internaţional, din *bios* = viaţă + *ops* = vedere) Excizia de ţesut sau alt material dintr-un organism viu, în scop diagnostic.

BLEFAROPLASTIE/blepharoplasty (gr. *blefaro* = pleoapă; *plastis* = a modela) Tehnică chirurgicală de corectare a defectelor congenitale ale pleoapei

BOLUS/bolus (alimentar) (gr. *bolos* = bulgăre) Cantitate de alimente ce a fost mestecată şi înghiţită cu saliva, corespunzător deglutiţiei.

BOTULISM/botulism (lat. *botulus* = cârnat) Intoxicaţie alimentară extrem de severă, cauzatoare de moarte. Este produsă prin contaminarea mâncării cu o bacterie numită *Clostridium botulinum*. Toxina produsă de această bacterie este în prezent considerată dintre cele mai periculoase otrăvuri cunoscute. Accidentele apar mai ales când

alimentele sunt conservate acasă (legume, carne, peşte). Conservele din comerţ sunt mai rar implicate.

BRADICARDIE/bradycardia (gr. *bradys* = lent; *kardia* = inimă) Ritm cardiac lent (normal, de exemplu la atleţi, sau patologic).

BRADIKINEZIE/bradykinesia (gr. *bradys* = lent; *kynesis* = mişcare). Încetinirea mişcărilor, fără alterarea examenului neurologic.

BRADILALIE/bradylalia (gr. *bradys* = lent; *lalein* = a vorbi) Încetinirea ritmului vorbirii. Poate să apară în hipotiroidism

BRADIPSIHIE/bradypsychia (gr. *bradys* = lent; *psykhe* = spirit) Încetinirea gândirii, fără alterarea proceselor intelectuale. Poate să apară în hipotiroidism.

BROMOHIPERHIDROZĂ/bromohyperhidrosis (gr. *bromos* = rău mirositor; *hyper* = în exces; *hydros* = transpi-raţie) Condiţie patologică ce se caracterizează prin transpiraţie excesivă, urât mirositoare.

BRONŞIECTAZIE/bronchiekstasia (gr. *bronkhia* = bronşie; *ektasis* = dilatare) Lărgirea şi, eventual, supra-infectarea uneia sau mai multor bronşii, producând pungi de puroi în căile respiratorii. Apare ca urmare a unor infecţii repetate încă din copilărie, a unor corpi străini din bronşii, a unei tuberculoze sau pneumonii prost tratate.

BRONŞITĂ (ACUTĂ ŞI CRONICĂ)/bronchitis, acute and chronical (gr. *bronkhia* = bronhie, sufixul *ită* = inflamaţie) Inflamare a tractului traheobronşic, acută sau cronică. Poate fi produsă de virusuri, bacterii sau iritaţii (praf, polen, fum). Dacă expunerea la iritanţi este permanentă, apare bronşita cronică. Cel mai clasic exemplu este cel al fumătorului cu tuse cronică.

BULIMIE/bulimia (gr. *boulimia* = foame de bou) Tulburare emoțională ce constă în supra-alimentație urmată de auto-provocarea vărsăturii. Necesitate incontrolabilă de a mânca, la un individ care de obicei se hrăneşte echilibrat. Apare în tulburări psihologice sau medicale; poate fi o variantă a anorexiei nervoase.

BURSITĂ/bursitis (gr. *bursa* = sac de piele) Inflamaţie a bursei, care este o structură protectoare între tendon şi os. Apare ca urmare a unei traume sau a folosirii în exces a muşchiului respectiv (exerciţii sportive).

C

CALOZITATE, CALUS/(lat. *callositas, callum* = îngroşare) Îngroşare localizată a pielii cauzată de frecări repetate (bătătură).

CANCER/cancer (lat. *cancer* = rac/crab, gr. *karkinos* = crab/rac; cancer). Doctorul grec Galen a observat asemănarea dintre unele tumori şi crab. Defineşte proliferarea necontrolată a unor celule anormale denumite canceroase. Ele formează o masă numită tumoră malignă. Celulele canceroase se multiplică rapid, invadează şi distrug ţesuturile, organele învecinate; pătrund în sânge şi se împrăştie la distanţă formând metastazele.

CARCINOM/carcinoma (gr. *karkinos* = rac; cancer; sufixul *-om*, tumoră) Tumoră malignă care apare în ţesutul epitelial.

CARDIOMIOPATII/cardiomyopathy (gr. *kardia* = inimă; *mys* = muşchi; *pathos* = durere, suferinţă) Boli ale miocardului cu multiple cauze (toxică [alcool], virală, metabolică, boli neurologice, ischemică, deficit de vitamina B1 etc.) Există cardiomiopatii dilatative, hipertrofice şi restrictive. Când nu există o cauză aparentă, vorbim de cardiomiopatie idiopatică.

CAŞEXIE/cachexia (gr. *kakos* = rău; *hexis* = stare) Tulburare severă a metabolismului, cu slăbire accentuată, în stadii avansate ale unor boli grave.

CATALEPSIE/catalepsy (gr. *catalepsis* = atac, din *cata* = de sus în jos, dedesubt; *lepty* = delicat, subţire)

CECITATE/blindness (lat. *caecitas* = orbire, din *caecus* = orb) Faptul de a fi orb. Există şi *cecitate psihică* = agnozie; *cecitate verbală* = alexie.

CEFALEE, CEFALALGIE/headache (gr. *kephale* = cap; *algos* = durere) Durere de cap de la uşoară la foarte severă; poate avea multe cauze: lovituri la cap, infecţii sau inflamaţii locale (sinuzite, meningite, amigdalite); stresul şi anxietatea (cefaleea de tensiune); modificări ale vaselor sanguine din creier (migrena); probleme oculare; tumori cerebrale; hipertensiune arterială.

CEFALOHEMATOM/cephalhematoma (*kephale* = cap; *haima* = sânge; *tomein* = a tăia) Colecţie subperiostală de sânge, secundar unui traumatism la naştere.

CELULITĂ/cellulitis (lat. *cellula* = cameră, încăpere, sufix *-ită*) Inflamaţie a pielii şi ţesutului subcutanat, produsă de o infecţie. Apare după lezarea pielii (tăietură). Aspectul clasic al pielii este „în coajă de portocală".

CERVICAL/cervical (lat. *cervix* = gât) Legat de regiunea gâtului (exemplu: vertebră cervicală) sau relativ la un col (lat. *collum* = guler), de exemplu col uterin.

CERVICITĂ/cervicitis (lat. *cervix* = gât, sufix *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a colului uterin.

CHIST/cyst (gr. *kystis* = vezică) Umflătură plină cu lichid, cu perete solid. Uneori, conţinutul poate fi aerian.

CIANOZĂ/cyanosis (gr. *kyanos* = albastru) Culoare albastră-vineţie a tegumentelor şi mucoaselor provocată de oxigenarea insuficientă a sângelui. Apare în insuficienţă cardiacă, boli pulmonare etc.

CIFOZĂ/kyphosis (gr. *kyphosis* = curbură) Accentuarea curburii fiziologice a coloanei vertebrale în regiunea toracelui. Este cauzată de degenerarea sau prăbuşirea uneia sau mai multor vertebre prin fractură, infecţie (tuberculoză, boală Paget), osteoporoză, boli inflamatorii ale coloanei. Poate fi şi genetică, la mai mulţi membri ai unei familii. Sinonim ghibus.

CIROZĂ/cirrhosis (gr. *kirrhos* = colorat în galben) Boală a ficatului caracterizată prin înlocuirea ţesutului normal hepatic cu ţesut fibros, având ca rezultat perturbarea funcţiilor hepatice.

CISTITĂ/cystitis (gr. *kystis* = vezică) Infecţie a vezicii urinare provocată mai ales de bacterii.

CLAUDICAŢIE INTERMITENTĂ/ claudication (lat. *claudicare* = a şchiopăta) Durere localizată la nivelul membrelor inferioare, în mers, cu caracter de crampă; apare în arteriopatiile cronice obliterante.

CLAUSTROFOBIE/claustrophobia (lat. *claustrum* = încuietoare, loc închis; gr. *phobia* = teamă) Teama iraţională de spaţii închise.

CLIMACTERIU/climacteriu (gr. *klimakter* = nivel, stadiu) Epocă a vieţii ce corespunde la femei instalării menopauzei, iar la bărbaţi – andropauzei.

COIT/coitus/sexual intercourse (lat. *coire* = *co* – împreună, *ire* – a merge = a merge împreună) Act sexual. *Coit întrerupt* = metodă contraceptivă ce constă în întreruperea acuplării înaintea ejaculării.

COLAPS/collaps (lat. *collapsus* = cădere) Scăderea rapidă a tensiunii arteriale şi a forţei musculare.

COLECISTITĂ/colecistitis (gr. *kole* = bilă; *kystis* = vezică, sufix *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a colecistului.

COLESTEROL/cholesterol (gr. *kole* = bilă; *stereos* = solid) Substanţă aparţinând steroizilor; circulă în sânge şi e sintetizată în ficat şi în alte organe. Nivelul crescut de colesterol în sânge e o cauză importantă de ateroscleroză.

COMĂ/coma (gr. *koma* = somn profund) Alterarea totală sau parţială a stării de conştienţă. Poate fi consecinţa unei leziuni cerebrale vasculare, infecţioase, tumorale sau traumatice. Poate să apară şi în intoxicaţii cu monoxid de carbon, alcool, medicamente, în diabetul zaharat (acidocetoză diabetică sau comă hipoglicemică prin tratament incorect cu insulină), în bolile hepatice grave, în boli endocrine.

COMOŢIE CEREBRALĂ/concussion (lat. *commotio* = mişcare) Alterare temporară a creierului rezultată în urma unui traumatism cerebral ce provoacă izbirea ţesutului cerebral de cutia craniană.

CONGENITAL/congenital (lat. *congenitus* = născut cu) Fenomen apărut înainte sau în timpul naşterii, sau în timpul dezvoltării fetale.

CONJUNCTIVITĂ/conjunctivitis (lat. *conjunctus* = împreună, sufix *ită* = inflamaţie) Inflamaţia membranelor ochiului, cu roşeaţă şi iritaţie a părţii albe a ochilor. Are multe cauze posibile, cele mai frecvente fiind infecţiile, alergia şi iritaţiile.

CONTRACEPŢIE/contraception (lat. *contra* = împotrivă, contra; *conceptio* = plăsmuire, concepere) Totalitatea metodelor utilizate de partenerii unui cuplu activ sexual pentru a împiedica apariţia sarcinii. Primele descrieri detaliate ale unor metode contraceptive aparţin lui *Soranus* din *Ephesus*, sec II AD, medic ginecolog vizionar.

CONVULSII/convulsions/seizures (lat. *convulsio* = mişcare bruscă) Mişcări involuntare apărute brusc, ca urmare a unei activităţi electrice anormale a creierului. De obicei, apare şi pierderea conştienţei. Cauzele pot fi: traumatismele cerebrale; febra; infecţiile (meningite, encefalite); tulburările metabolice (hipoglicemia); tumorile cerebrale; sevrajul. Uneori nu se depistează nici o cauză – epilepsie idiopatică.

COPROLALIE/coprolalia (gr. *kopros* = fecale; *lalein* = a vorbi) Tendinţa patologică de a utiliza cuvinte şi expresii obscene.

CORIZĂ/coryza (gr. *koryza* = scurgere nazală) Inflamaţie a mucoasei foselor nazale.

CRONIC/chronic (gr. *chronikos*, din *cronos* = timp) Care are o evoluţie lentă şi tendinţa de a dura mult timp (boală cronică).

D

DALTONISM (după numele medicului englez Dalton) Inabilitatea de a distinge roşul şi verdele; este, de obicei, moştenită. Afectează numai bărbaţii şi multe generaţii la rând pot să nu aibă probleme.

DECUBIT/decubitus (lat. *decumbere* = a se culca, a se aşeza la masă în stil roman – pe pat) Poziţia culcată.

DEFLORARE/defloration (lat. *deflorare* = a-i lua floarea) Ruptura himenului realizată în timpul primului act sexual complet.

DEONTOLOGIE/deontology (gr. *deon*, *deontos* = ceea ce trebuie făcut; *logos* = discurs despre, ştiinţă) Ansamblul regulilor şi îndatoririlor unei profesiuni.

DERMATITĂ/dermatitis (gr. *derma*, *dermatos* = piele, sufix *ită* = inflamaţie) Afecţiune inflamatorie a pielii.

DERMATOZĂ/dermatosis (gr. *derma*, *dermatos* = piele, sufix *ază*) Orice afecţiune a pielii.

DERMATOLOGIE/dermatology (gr. *derma*, - *atos* = piele, *logos* = ştiinţă) Parte a medicinii care studiază bolile pielii.

DIABET ZAHARAT/diabetes mellitus (lat., din gr. *diabêtês* = compas, de la constatarea că aceşti pacienţi aveau poliurie) Boală în care organismul nu poate metaboliza corect glucoza din sânge. Există o formă insulino-dependentă, în care organismul nu mai produce

destulă insulină, şi o formă non insulino-dependentă, când organismul nu poate să folosească insulina existentă. Boala are un factor familial foarte important.

DIAGNOSTIC/diagnosis (gr. *diagnosis* = cunoaştere prin, din *dia* = prin, *gnosis* = cunoaştere) Identificare unei boli prin totalul simptomelor şi semnelor sale.

DIALIZĂ/dialysis (gr. *dialysis* = separare) Purificarea sângelui în bolile renale grave, cu ajutorul unui aparat special care separă componentele sângelui.

DIAREE/diarrhea (gr. *diarrhoia* = curgere, din *rhein* = a curge) Emisie frecventă, acută sau cronică, a unor scaune de consistenţă şi aspect modificate. Cele acute sunt provocate de paraziţi, virusuri sau bacterii, contactaţi prin apă sau alimente contaminate sau de la alte persoane infectate.

DIGESTIE/digestion (lat. *digestio* = distribuţie) Transformarea alimentelor în aparatul digestiv.

DIPLOPIE/diplopia (gr. *diploos* = dublu; *opos* = ochi, *ops* = vedere) Tulburare de vedere care constă în vederea dublă a obiectelor.

DISCROMATOPSIE/dyschromatopsia (gr. *dys* = rău, defectuos; gr. *khroma* = culoare; *opsis, ops* = vedere) Tulburare de percepţie a culorilor.

DISFAGIE/dysphagia (gr. *dys* = rău, defectuos; *phagein* = a mânca) Deglutiţie dificilă.

DISFONIE/dysphonia (gr. *dys* = rău, defectuos; *phone* = voce, sunet) Modificare patologică a timbrului vocii.

DISFUNCŢIE/dysfunction (gr. *dys* = rău, defectuos; lat. *functio* = funcţie) Funcţionare anormală a unui organ sau sistem.

DISHIDROZĂ/dyshidrosis (gr. *dys* = rău, defectuos; (*h*)*idros* = sudoare) Eczemă a palmelor şi a spaţiilor interdigitale, adesea asociată cu micoză.

DISKINEZIE/dyskinesia (gr. *dys* = rău, defectuos; *kinesis* = mişcare) Tulburarea activităţii motorii a unui viscer sau a unui segment al corpului.

DISLEXIE/dyslexia (gr. *dys* = rău, defectuos;. *lexis* = cuvânt) Alterarea sau pierderea completă a capacităţii de a citi, fără deficit intelectual, ca urmare a unui **accident vascular cerebral.**

DISMENOREE/dysmenorrhea (gr. *dys* = rău, defectuos; *men* = lună; *rhein* = a curge) Durere asociată cu menstruaţia.

DISPAREUNIE/dyspareunia (gr. *dys* = rău, defectuos; *pareunastai* = a se culca alături) Contact sexual dureros.

DISPEPSIE/dyspepsia (gr. *dys* = rău, defectuos*; peptein* = a arde; a prepara) Vezi **INDIGESTIE**.

DISPLAZIE/dysplasia (gr. *dys* = rău, defectuos*; plassein* = a modela) Malformaţie sau anomalie în dezvoltarea unui ţesut sau organ, în cadrul embriogenezei sau mai târziu, în cursul vieţii.

DISPNEE/dyspnea (gr. *dys* = rău, defectuos*; pnein* = respiraţie) Respiraţie dificilă, acompaniată de o senzaţie de opresiune, de jenă la nivelul toracelui.

DISTOCIE/dystocia (gr. *dys* = rău, defectuos*; tokos* = naştere) Tulburare apărută în cursul naşterii, din cauza unor anomalii ale mamei sau ale fătului.

DISTROFIE/dystrophy (gr. *dys* = rău, defectuos*; trophe* = hrană) Leziune a unui ţesut sau organ cauzată de o nutriţie deficitară.

DISURIE/dysuria (gr. *dys* = rău, defectuos*; ouron* = urină) Micţiuni dureroase, dificile sau incomplete.

E

ECHIMOZĂ/ecchymosis (gr. *ecchymosis* = scurgere) Erupţie cutanată apărută prin extravazarea sângelui sub piele, în urma unui traumatism.

ECLAMPSIE/eclampsia (gr. *eklampsis* = apariţie bruscă) Complicaţie a sarcinii apărută în ultimul trimestru, caracterizată prin convulsii.

ECOLALIE/echolalia (gr. *eko* = ecou; *lalein* = a vorbi) Repetarea în ecou a cuvintelor interlocutorului, apărută în boli psihice.

ECTAZIE/ectazia (gr. *ektasis* = dilatare) Dilatarea unei structuri tubulare.

ECZEMĂ/eczema (gr. *ekdzema* = erupţie cutanată) Dermatoză pruriginoasă de cauze foarte variate, caracterizată prin apariţia unei erupţii roşii cu vezicule, descuamări etc.

EDEM/edema (gr. *edema/oidima* = umflătură) Acumulare patologică de lichid în ţesuturi, cu umflarea lor.

EJACULARE/ejaculation (lat. *ejaculare* = a ţâşni) Expulzarea violentă şi sacadată a spermei acumulate sub presiune în uretra posterioară, prin penisul erectil.

EMBOL/embolus (gr. *embolos* = piston) Cheag de sânge mobil, aflat în circulaţia generală, care poate oblitera un vas şi produce, astfel, o embolie.

EMBOLIE/embolism (gr. *embolê* = irupere) Migrarea prin sânge a unui fragment de tromb sau grăsime, dintr-o regiune a corpului în alta.

EMBRION/embryo (gr. *endon* = din interior; *bryein* = a se umfla) Dezvoltarea organismului (uman) din momentul nidării până la sfârşitul primelor opt săptămâni ale sarcinii.

EMETIC/emetic (gr. *emein* = a vomita) Substanţă care poate declanşa vărsătura.

EMFIZEM/emphysema (gr. *emphysema* = umflătură, gonflare) Umflarea alveolelor pulmonare sau a altor ţesuturi ca urmare a infiltrării cu aer şi pierderii elasticităţii.

ENANTEM/enanthema (gr. *endon* = din interior; *anthein* = a înflori) Erupţie la nivelul mucoaselor (mucoasa bucală) caracteristică bolilor infecţioase.

ENCEFALITĂ/encephalitis (gr. *enkephalos* = creier, sufix *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a creierului produsă de virusuri, toxine bacteriene; uneori este afectat şi meningele.

ENCEFALOPATIE/encephalopathy (gr. *enkephalos* = creier; *pathos* = durere, suferinţă) Orice afecţiune a encefalului, inflamatoare, metabolică etc.

ENDEMIE/endemia (gr. *endemon nosema* = boală fixată la un popor) Boală care aparţine în mod particular unei regiuni geografice (exemplu guşa endemică, în regiunile cu deficit de iod).

ENDOCARDITĂ/endocarditis (gr. *endon* = din interior; *kardia* = inimă, sufix *ită* = inflamaţie) Inflamare a endocardului, de obicei a celui valvular. Se poate manifesta acut sau subacut şi reprezintă, în fapt, o formă complexă de septicemie.

ENDOCRIN/endocrine (gr. *endon* = din interior; *krinein* = a separa) Produs de secreţie care se varsă direct în sânge. Pentru glandele endocrine, produsul de secreţie este hormonul.

ENTERITĂ/enteritis (gr. *enteron* = intestin, sufix *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a intestinului subţire.

ENTORSĂ/ligament tear (franceza veche *entordre* = a răsuci) Lezarea ligamentelor unei articulaţii, fără deplasarea suprafeţelor articulare. Apare în urma unor mişcări bruşte, forţate.

ENUREZIS/enuresis/bed–wetting (gr. *enourein* = a urina în) Emisie involuntară şi inconştientă a urinei, de obicei noaptea, la copii care au depăşit vârsta normală a deprinderilor de curăţenie corporală (2-4 ani). Poate fi primară, atunci când copilul creşte fără să deprindă acest lucru, sau secundară, când apare după o perioadă de normalitate.

EPIDEMIE/epidemic (gr. *epi* = pe; *demos* = popor) Afectarea concomitentă a unui mare număr de oameni de o boală contagioasă.

EPILEPSIE/epilepsy (gr. *epilêpsia* = atac, din *epi* = pe, *lepty* = slab, subţire) Boală care se manifestă sub formă de crize violente cu convulsii, pierderi ale cunoştinţei sau halucinaţii.

EPISTAXIS/epistaxis (gr. *epi* = pe; *staxis* = curgere) Sângerare, minoră sau mare, din nas. Cauzele sunt multe: iritaţie locală, traumatisme, infecţii, uscăciune a mucoaselor, hipertensiune arterială, leucemii, tulburări ale coagulării, tumori (ultimele fiind mai grave, dar şi mai rare).

ERECŢIE/erection (lat. *erectio* = ridicare) Creşterea volumului şi consistenţei penisului, permiţând astfel copulaţia.

EREDITAR/hereditary (lat. *heres* = moştenitor) Legat de ereditate = capacitatea organismelor vii de a transmite o serie de caracteristici morfologice, fiziologice şi biochimice proprii speciei. Boală ereditară = boală transmisă de la o generaţie la alta.

ERITEM (SOLAR)/erythema (gr. *erythêma* = roşeaţă) Reacţie a epidermului datorată expunerii excesive la soare, produsă de ultravioletele tip B.

ERITROCIT/erythrocyte/red blood cell (gr. *erythêma* = roşeaţă; *cytos* = celulă, cavitate) Celulă din fluxul sanguin, anucleată, transportoarea hemoglobinei.

ESCARĂ/eschar (gr. *eskhara* = foc) Gangrenă umedă, circumscrisă, profundă, apărută la pacienţi imobilizaţi mult timp în zonele de maximă presiune (ex. fese, călcâie).

ESOFAGITĂ (DE REFLUX)/esophagitis (gr. *oisophagos* = care poartă ceea ce mâncăm; sufix *ită* = inflamaţie). Inflamarea esofagului, de obicei în porţiunea lui inferioară. Este cauzată de regurgitarea sucului gastric acid.

ETIOLOGIE/etiology (gr. *aitia* = cauză; *logos* = ştiinţă) Studiul tuturor cauzelor care duc la apariţia unei boli.

EUFORIE/euphoria (gr. *eu* = bun; *pherein* = a duce, a purta) Stare intensă de bine, de bună dispoziţie, de obicei nemotivată. Poate fi provocată chimic.

EUTANASIE/euthanasia (gr. *eu* = bun; *thanatos* = moarte) Acţiunea de provocare a morţii unui individ (animal sau om) suferind de o boală incurabilă, pentru a-i curma suferinţa.

EUTOCIE/eutocia (gr. *eu* = bun; *tokos* = a naşte) Naştere care se desfăşoară normal.

EXANTEM/exanthema (gr. *exanthema* = eflorescent, din *ex* = afară, *anthos* = floare) Apariţia pe suprafaţa tegumentelor a unor leziuni cutanate (papule, macule etc.)

EXOCRIN/exocrine (gr. *ex* = afară; *krinein* = a separa) Produs de secreţie care se varsă printr-un canal excretor în exteriorul corpului, sau într-o cavitate a acestuia.

EXPECTORAŢIE/expectoration (lat. *ex* = afară; *pectus* = piept) Eliminarea prin tuse a unor secreţii bronşice excesive.

F

FALUS/phallus (gr. *phallos* = penis, probabil din lat. *flare* = a înflori) În antichitate, simbolul fecundităţii era membrul viril în erecţie.

FARINGITĂ/pharyngitis (gr. *pharynx* = gât; sufix *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a faringelui.

FARMACIE/pharmacy (gr. *pharmakeia*, din *pharmakon* = remediu) Locul în care se prepară şi se vând medicamente.

FĂT, FOETUS/fetus (lat. *fetus* = nou-născut) Dezvoltarea organismului uman de la trei luni din momentul concepţiei până la naştere.

FENOTIP/phenotype (gr. *phainein* = a arăta; *typos* = amprentă, marcă) Ansamblul caracteristicilor somatice aparente ale unui individ.

FIBRILAŢIE/fibrillation (lat. *fibrilla*, diminutiv de la *fibra*) Serie de contracţii neregulate, necoordonate ale unui muşchi sau grup de muşchi (ex. fibrilaţia atrială sau ventriculară).

FISTULĂ/fistula (lat. *fistula* = tub, ţeavă, canal, trestie) Canal de legătură anormal între un organ sau o cavitate şi o altă parte din organism sau exterior.

FLASC/(franceza veche *flache* = moale) Lipsit de fermitate sau de elasticitate.

FLATULENŢĂ/flatulence (lat. *flatus* = vânt) Creşterea, reală sau nu, a cantităţii de gaze din intestin, prin: ulcer,

diskinezii biliare, boli intestinale, anxietate, excese alimentare.

FLEBITĂ/phlebitis (gr. *phlebos* = venă, sufix *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a unui traiect venos.

FLEBOGRAFIE/phlebography (gr. *phlebos* = venă; *graphein* = a scrie) Explorarea radiologică a venelor cu ajutorul unei substanţe de contrast.

FLEBOTOMIE/phlebotomy(gr. *phlebos* = venă; *tomein* = a tăia) Incizarea unei vene în scop terapeutic.

FLEGMĂ/phlegm (gr. *phlegma* = inflamaţie) Secreţie anormală de mucus la nivelul căilor respiratorii, eliminată prin tuse.

FLEGMON/phlegmon (gr. *phlegein* = a arde, *phlegma* = inflamaţie) Inflamaţie supurativă difuză care interesează diverse ţesuturi. Poate evolua spre colectare, formând un abces.

FOBIE/phobia (gr. *phobos/phobia* = teamă) Teamă exagerată faşă de un anumit lucru.

FRIGIDITATE/frigidity (lat. *frigidus* = rece, îngheţat, insensibil) Stare a femeii caracterizată prin imposibilitatea de a avea un orgasm în cursul actului sexual natural.

FRISON/chills (lat. *frictio*, din *frigere* = a-i fi frig) Tremurătură cu caracter pasager şi involuntar care însoţeşte senzaţia de frig. Poate apărea şi la debutul unor boli febrile (ex. pneumonie).

FURUNCUL/furuncle (lat. *furunculus*) Inflamaţie a unui folicul pilo-sebaceu, produsă de cele mai multe ori de un stafilococ. Fam. coş.

G

GALACTOREE/galactorrhea (gr. *galacto* = lapte; *rhein* = a curge) Scurgerea anormală a laptelui prin canalele glandei mamare.

GANGRENĂ/gangrene (gr. *gangraina* = putreziciune) Moartea ţesuturilor într-o porţiune a organismului, cauzată de o oxigenare insuficientă sau absentă.

GASTRITĂ/gastritis (gr. *gastêr* = burtă) Inflamaţie acută sau cronică a mucoasei stomacului. Cea acută apare în: excese alimentare, iritanţi (aspirină, alcool), toxiinfecţii alimentare, viroze. Cea cronică poate fi asociată cu ulcerul gastric, cancerul gastric, anemia pernicioasă.

GENITAL/genitalia (lat. *genitalis* = fecund, rodnic, care ţine de naştere) Referitor la reproducerea sexuală a animalelor şi a oamenilor. Organe genitale = organe sexuale.

GENOTIP/genotype (gr. *genos* = origine; *typos* = amprentă) Ansamblul materialului genetic pe care îl deţine un individ şi care îi determină, printre altele, fenotipul.

GERONTOFILIE/gerontophylia (gr. *geron/gerontos* = bătrân; *philia* = dragoste de) Dorinţă sexuală irezistibilă faţă de persoane vârstnice de sex opus, ce se împlineşte de cele mai multe ori prin viol.

GESTAŢIE/gestation (lat. *gestare* = a purta) Stare a unei femele vivipare în cadrul căreia embrionul, apoi fătul, sunt hrăniţi în interiorul organismului prin intermediul

placentei, din momentul formării până în momentul naşterii. Sinonim cu sarcina.

GHIBUS Vezi **cifoză**.

GIGANTISM/gigantism/giantism (gr. *gigas*, *gigantos* = gigant) Boală caracterizată printr-un exces al hormonului somatotrop, survenit în copilărie, şi care determină o creştere exagerată.

GINECOLOGIE/gynecology (gr. *gyne/gyneka* = femeie; *logos* = ştiinţă) Specialitate medicală ce studiază aparatul genital al femeii.

GINECOMASTIE/gynecomasty (gr. *gyne/gyneka* = femeie; *mastos* = mamelă) Dezvoltare anormală a glandelor mamare la un bărbat (exemplu: după anumite medicamente, ca reacţie adversă).

GLABRĂ/glabrous (lat. *glaber* = tuns, pleşuv) Fără păr (referitor la piele).

GLANDĂ/gland (lat. *glandula* = ghindă, glonte) Organ ce are rolul de a produce anumite substanţe pe care le elimină apoi prin canale (glande exocrine), sau le deversează direct în sânge (glande endocrine).

GLAUCOM/glaucoma (lat./gr. *glaucoma*, din *glaucus*, vere-albăstrui, scânteietor) Boală a ochiului caracterizată prin creşterea presiunii intraoculare. Netratat, duce la orbire.

GLICEMIE/plasma glucose (gr. *glykos* = dulce; *haima* = sânge) Concentraţia glucozei în sânge.

GLICOZURIE/glucosuria (gr. *glykos* = dulce; *ouron* = a urina) Prezenţa glucozei în urină.

GLOMERULONEFRITĂ/glomerulonephritis (lat. *glomus* = ghem; gr. *nephros* = rinichi; sufix *ită* = inflamaţie)

Infecţie acută sau cronică a glomerulilor renali. Poate duce la insuficienţă renală.

GLOSITĂ/glossitis (lat. *glosa*, din gr. *glossa* = limbă; sufix *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a limbii.

GLOSODINIE/glossodynia (gr. *glossa* = limbă; *odyne* = durere) Durere la nivelul limbii, de diferite etiologii.

GLOSOLALIE/glossolalia (lat. *glosa* = cuvânt ciudat; gr. *glossa* = limbă; gr. *lalein* = a vorbi) În psihiatrie, tulburare de vorbire caracterizată prin redarea unor cuvinte inventate şi a unor fraze fără sens. A apărut, ca terminologie, la începuturile creştinismului, corelată puternic cu stările de transă religioasă.

GONADE/gonad(s) (gr. *gone* = seminţe) Glande sexuale care produc gameţii şi hormonii sexuali (testiculele la bărbat şi ovarele la femeie).

GRAND MAL (lat. *grandis* = mare; din franceză = marele rău) Criză epileptică majoră, caracterizată prin pierderea conştienţei, cu cădere şi convulsii.

GUŞĂ/goiter (lat. vulgară *guttrio* = gât) Creşterea în volum a glandei tiroide.

GUTĂ/gout (lat. *gutta* = picătură; *guttus* =cu gâtul strâmt) Boală metabolică ce se caracterizează prin prezenţa în exces a acidului uric în sânge şi depunerea lui în ţesuturi, cu atacuri articulare foarte dureroase.

H

HALENĂ, HALITOZĂ/halitosis (lat. *anhelare* = a sufla, a respira*; halito, halitare* = a răspândi miros) Miros neplăcut al gurii (halenă). Este produsă de o igienă deficitară, boli ale gingiei sau ale dinţilor, stres emoţional, boli digestive sau respiratorii.

HALUCINAŢII/hallucinations (lat. *hallucinare* = a avea vedenii, a greşi) Percepţie alterată, fără corespondent în realitate.

HANDICAP/handicap (cuvânt englez) Dezavantaj de orice natură, care îl pune pe cel care îl posedă în dezavantaj faţă de restul oamenilor.

HELIOTERAPIE/heliotherapy (gr. *helios* = soare; *therapia* = îngrijire) Tratament prin expunerea la razele solare.

HEMARTROZĂ/hemarthrosis (gr. *haima* = sânge; *arthron* = articulaţie) Prezenţa sângelui într-o cavitate articulară.

HEMATEMEZĂ/hematemesis (gr. *haima* = sânge; *emein* = a vomita) Prezenţa sângelui în vărsătură.

HEMATOM/hematoma (gr. *haima* = sânge; *tomein* = a tăia) Prezenţa unei formaţiuni, într-o cavitate sau sub piele, apărută ca urmare a ruperii unui vas şi acumulării de sânge.

HEMATURIE/hematuria, hemuresis (gr. *haima* = sânge; *ouron* = urină) Prezenţa sângelui în urină.

HEMERALOPIE/hemeralopia (gr. *hemera* = zi; *ops* = vedere) Tulburare de vedere care constă în alterarea vederii în lumina crepusculară.

HEMICRANIE/hemicrania (gr. *hemi* = jumătate; *kranion* = craniu) Durere care afectează jumătate de cap, fiind caracteristică migrenei.

HEMIPLEGIE/hemiplegia (gr. *hemi* = jumătate; *plege* = lovitură) Paralizia unui hemicorp, afectând atât membrul superior cât şi pe cel inferior, ca urmare, cel mai frecvent, a unui accident vascular cerebral.

HEMOFILIE/hemophylia (gr. *haima* = sânge; *phylia* = prietenie, iubire) Boală ereditară ce constă într-o tulburare gravă de coagulare a sângelui, cu hemoragii severe.

HEMOGLOBINĂ/hemoglobin (gr. *haima* = sânge) Pigment al globulelor roşii din sânge, care asigură transportul oxigenului şi bioxidului de carbon între aparatul respirator şi celulele din organism.

HEMOLIZĂ/hemolysis (gr. *haima* = sânge; *lysis* = a rupe, a dizolva) Distrugerea globulelor roşii (hematii) din sânge.

HEMOPTIZIE/hemoptysia (gr. *haima* = sânge; *ptisma* = scuipat) Prezenţa sângelui în expectoraţie.

HEMOROIZI/hemorrhoids (gr. *haima* = sânge; *rhein* = a curge) Creştere în volum a venelor localizate în jurul orificiului anal. Apar în sarcină, constipaţie, infecţii ano-rectale, sedentarism, boli ale ficatului.

HEPATITĂ/hepatitis (gr. *hêpar*, *hêpatos* = ficat, sufix *ită*) Inflamaţie a ficatului produsă de virusuri, alcool, toxine,

unele medicamente. Pot fi acute sau cronice. Cele virale sunt contagioase.

HERMAFRODIT/hermaphfrodite (gr. *Hermes* + *Afrodita*, personaje mitologice; *Hermafrodit* – copilul celor doi, având deopotrivă caractere masculine şi feminine) Prezenţa, la acelaşi individ, a organelor sexuale de la ambele genuri.

HERNIE/hernia (lat. *hernia*) Protruzia unui organ sau a unei părţi de organ la nivelul punctelor slabe ale peretelui abdominal, cicatricilor postoperatorii sau unor canale preexistente.

HERPES/herpes (gr. *erpis* = herpes) Infecţie virală acută, recurentă, produsă de virusul herpetic, cu două tipuri: I (herpes al feţei) şi II (herpes genital).

HIDRARTROZĂ/hydrarthrosis (gr. *hydor* = apă; *arthron* = articulaţie) Prezenţa patologică a lichidului într-o articulaţie.

HIDROCEFALIE/hydrocephalia (gr. *hydros* = apă; *kephale* = cap) Prezenţa în exces a lichidului cefalo-rahidian, ceea ce duce la creşterea în volum a extremităţii cefalice şi întârzierea dezvoltării intelectuale.

HIDROCEL/hydrocele (gr *hydros* = apă; lat. *cella* = cămară) Acumulare localizată de fluid, în special în scrot.

HIDRONEFROZĂ/hydronephrosis (gr. *hydros* = apă; *nephros* = rinichi) Distensia calicelor şi bazinetului de la nivelul rinichilor, uni sau bilateral, ca urmare a eliminării anormale a urinii (obstacol).

HIDROPS, **HIDROPIZIE/hydrops** (gr. *hydropikos*) Acumulare patologică de apă în ţesuturi şi seroase. Sinonim: **anasarcă**. În sens restrâns, acumulare de conţinut lichidian într-o cavitate (ex. hidrops vezicular).

HIPERMETROPIE/hypermetropia (gr. *hyper* = foarte, exagerat; *metron* = măsură; *ops* = vedere) Tulburare de vedere caracterizată prin afectarea vederii de aproape, printr-o anomalie de convergenţă a cristalinului.

HIPERTIROIDISM/hyperthyroidism (gr. *hyper* = foarte, exagerat; *thyroeides* = tiroida) Activitate exagerată a glandei tiroide cu producţie în exces de hormoni tiroidieni. Apare în tumori, inflamaţii ale glandei. Boala Basedow are origine autoimună.

HIPERTONIE/hypertonia (gr. *hyper* = foarte, exagerat; lat. *tonus* = accent) Creşterea tonusului muscular.

HIPERTRICHOZĂ/hypertrichosis (gr. *hyper* = foarte, exagerat; *thrix* = păr) Creşterea densităţii părului, cu respectarea ariilor normale de distribuţie.

HIPERTROFIE/hypertrophic (gr. *hyper* = foarte, exagerat; *trophein* = a hrăni) Creşterea în volum a unei mase musculare. Antonim: **atrofie**.

HIPERVENTILAŢIE/hyperventilation (gr. *hyper* = foarte, exagerat; *ventilatio* = aerisire, ventilare, de la *ventus* = vânt) Creşterea frecvenţei şi amplitudinii respiraţiilor, ceea ce poate produce alcaloză respiratorie şi hipocalcemie secundară.

HIPOACUZIE/hypoacusia (gr. *hypo* = mic, puţin; *akouein* = a auzi) Scăderea acuităţii auditive. Când scăderea este foarte mare sau auzul dispare complet se numeşte surditate.

HIPOCRATISM/finger clubbing (de la medicul grec Hippocrate) 1. Doctrină hipocratică. 2. Hipocratism digital: deformare caracterizată prin creşterea în volum a degetelor şi printr-o convexitate exagerată a unghiilor,

apărută în anumite boli (de exemplu, afecţiuni pulmonare cronice).

HIPOGLICEMIE/hypoglycemia (gr. *hypo* = mic, puţin; *glycos* = dulce; *haima* = sânge) Glicemie (zahărul din sânge) scăzută sub normal. Apare în: inaniţie (lipsa alimentaţiei); după mese (hipoglicemia reactivă) în câteva ore; alcoolism cronic; tumori secretante de insulină, boli endocrine; tratament incorect cu insulină.

HIPOTERMIE/hypothermia (gr. *hypo* = mic, puţin; *thermos* = cald) Scăderea severă a temperaturii corpului prin expunere la frig. Este o urgenţă majoră.

HIPOTIROIDISM/hypothyroidism (gr. *hypo* = mic, puţin; *thyroeides* = tiroida) Activitate insuficientă a glandei tiroide cu deficitul hormonilor tiroidieni. Apare la copii sau la adult, având multiple cauze: chirurgicale, inflamaţii ale tiroidei, iradieri, boli ale hipofizei, deficit de alimente iodate.

HIPOTONIE/hypotonic (gr. *hypo* = mic, puţin, lat. *tonus* = accent) Reducerea tonusului muscular.

HIRSUTISM/hirsutism (lat. *hirsutus* = păros, grosolan) Prezenţa în exces a părului, în zone în care nu se găseşte pilozitate în mod normal.

HISTERECTOMIE/hysterectomia (gr. *hystera* = uter; *ektome* = tăiere) Ablaţia chirurgicală a uterului.

HOMEOPATIE/homeopathy (gr. *homoios* = asemănător; *pathos* = boală, suferinţă) Ramură a medicinii în care bolile sunt tratate prin administrarea în doze mici a unor

medicamente care la persoane sănătoase ar provoca chiar boala în cauză.(*similia similibus curantur*)

HOMOSEXUALITATE/homosexuality (gr. *homoios* = asemănător) Apetit sexual pentru indivizi aparţinând aceluiaşi sex.

HORMON/hormone (gr. *horman* = a excita) Substanţă secretată de o glandă endocrină sau de un ţesut, având anumite funcţii în organism.

I

ICTER/jaundice (gr. *ikterus* = galben) Condiţie patologică în care tegumentele şi mucoasele capătă o culoare galbenă, ca urmare a acumulării de bilirubină în ţesuturi.

IDIOPATIC/idiopathic (despre boli) (gr. *idios* = particular; *pathos* = boală, suferinţă) Care are existenţa sa proprie şi nu e consecinţa alteia. Se foloseşte în legătură cu bolile a căror etiopatogenie nu este cunoscută.

IHTIOZĂ/ihtyosis(gr. *ikhthus* = peşte) Afecţiune a pielii caracterizată prin apariţia unor „solzi". Pielea este uscată şi groasă, rugoasă.

IMPETIGO/impetigo (lat. *impetere* = a ataca) Infecţie a pielii, foarte contagioasă, comună la copii, produsă de **stafilococ** sau **streptococ** sau de combinaţia lor.

IMPOTENŢĂ/impotence (lat. *impotens* = neputincios) Incapacitate a unui bărbat de a obţine şi/sau menţine o erecţie suficientă pentru desfăşurarea unui act sexual satisfăcător.

IMUNITATE/immunity (lat. *immunitas* = scutire de taxe, din *munus*, *muneris* = încărcătură, taxe) Rezistenţă naturală sau câştigată a unui organism viu la un agent infecţios sau toxic

IMUNIZARE/immunize (a unui organism) (lat. *immunis* = a scăpa de) A-l face refractar la o boală

INCEST/incest (din lat. *incestus* = necast) Uniune (maritală sau sexuală) între rude.

INCONTINENŢĂ/incontinence (lat. *continens* = care reţine) Alterarea sau pierderea controlului sfincterelor anal sau vezical.

INCUBAŢIE/incubation (lat. *incubatio* = clocire) Timpul scurs între introducerea unui agent infecţios în organism şi apariţia primelor simptome de boală.

INCURABIL/incurable (gr./ lat. *incurabilis;* din *curare* = a îngriji, a trata) Care nu se poate vindeca. Boală incurabilă = boală care evoluează indiferent de tratamentele aplicate.

INDIGESTIE/indigestion (lat. *indigestus* = nedigerat, dezordonat) Set de simptome care definesc o stare de rău a stomacului, nespecifică. Indispoziţie provocată de o digestie deficitară.

INDOLOR/painless (lat. *dolere* = a suferi) Care nu provoacă durere.

INFARCT/infarction (lat. *infarctus* = înfundat) Moartea unui ţesut din cauza lipsei sângelui la acel nivel, ca urmare a unei obstrucţii vasculare.

INFECŢIE/infection (lat. *infectus* = impregnat, pătruns, stricat, corupt) Prezenţa microbilor şi a puroiului în

INFLAMAŢIE/inflamation (lat. *in* = în; *flamma* = flacără, foc) Reacţie consecutivă unei agresiuni traumatice chimice sau microbiene a organismului, manifestată prin diverse simptome sau semne (*rubor* = roşeaţă, *tumor* = tumefacţie, *dolor* = durere, *functio laesa* = impotenţă funcţională). Sufixul *ită* defineşte prezenţa inflamaţiei (arterită, cistită, laringită etc.)

INSIDIOS (despre debutul unei boli)/insidious (lat. *insidiosus* viclean, periculos, care întinde curse, din *insidiae* = obstacol, capcană) Fără simptome imediat alarmante.

INSOMNIE/insomnia (lat. *insomnia*, din *somnus* = somn) Imposibilitatea sau dificultatea de a adormi sau de a rămâne adormit.

ISCHEMIE/ischemia (gr. *iskhein* = a se opri; *haima* = sânge) Lipsa sau reducerea irigaţiei sanguine a unui ţesut, organ sau segment de corp.

ISTERIE/hysteria (gr. *hystera* = uter) Nevroză caracterizată printr-un tip de personalitate patologică, sau prin conversia tulburărilor psihice în simptome fizice. La începuturile medicinii, era considerată o boală exclusiv feminină.

K

KINETOZĂ/kinetosis (gr. *kinein* = a se mişca) Rău de mişcare.

L

LABIAL/labia (lat. *labium* = buze) Referitor la buze.

LABIL/labile (lat. *labilis* = a aluneca) Stare de spirit schimbătoare (în psihologie, psihiatrie).

LAPAROTOMIE/laparothomy (gr. *lapara* = flanc; *tome* = secţiune) Practicarea unei secţiuni chirurgicale la nivelul abdomenului.

LARINGITĂ/laryngitis (gr. *larynx* = laringe, sufix *ită*) Inflamaţie a laringelui, cu voce răguşită sau chiar absentă, cauzată în marea majoritate a cazurilor de virusuri.

LATENT/latent (lat *latens*, *latere* = a fi ascuns, a se ascunde) Ascuns, fără simptome aparente, în cazul unei boli.

LAXATIV/laxative (lat. *laxativus*, *laxare* = a relaxa) Substanţă care are capacitatea de a produce scaun (are, deci, o acţiune purgativă uşoară).

LEUCEMIE/leukemia (gr. *leukos* = alb; *haima* = sânge) Termenul cuprinde o varietate de boli canceroase ale ţesuturilor hematopoietice (măduvă, splină, noduli limfatici). Constau în proliferarea anormală a celulelor albe (leucocite) din sânge. Boala poate fi acută sau cronică. Se incriminează rolul radiaţiilor, factorilor genetici şi al unor factori infecţioşi în producerea bolii.

LEUCOCITOZĂ/leukocitosis (gr. *leukos* = alb; *cytos* = cavitate, sufix *ozã*) Creşterea numărului normal de leucocite în sângele periferic.

LEUCOPENIE/leukopenia (gr. *leukos* = alb; lat. *penia* = deficit) Scăderea numărului normal de leucocite în sângele periferic.

LEUCOREE/leukorrhea (gr. *leukos* = alb; *rhein* = a curge) Secreţie vaginală alb-vâscoasă.

LIBIDOU/libido (lat. *libido* = dorinţă) Energie sau forţă sexuală. Termen introdus de Freud şi utilizat mai ales de psihanalişti.

LIMFOAME/lymphoma (lat. *lympha* = apă limpede, *lymphare* = a tulbura) Grup de boli maligne ale sistemului imunitar. Pot interesa virtual orice organ, dar mai frecvent se localizează în ganglionii limfatici, splină, amigdale, măduvă osoasă.

LIPOM/lipoma (gr. *lipos* = grăsime) Tumoră benignă a ţesutului adipos subcutanat.

LIPOTIMIE/ lipothymia (gr. *leipein* = a lăsa; *thymos* = spirit) Sinonim cu leşinul.

LOGOREE/logorrhea (gr. *logos* = cuvânt, vorbire; *rhein* = a curge) Tulburare a limbajului, caracterizată prin flux rapid de cuvinte.

LORDOZĂ/lordosis (gr. *lordosis* = acţiunea de a se curba) Curbură în plan antero-posterior a coloanei vertebrale, la nivel cervical şi lombar.

LUMBAGO/lumbago (lat *lumbago* = durere de şale, din *lumbus* = şale) Durere situată la nivelul coloanei vertebrale lombare, instalată de obicei brutal şi având intensitate mare.

LUPUS/lupus (lat. *lupus* = lup) Boală caracterizată prin prezenţa unei erupţii la nivelul feţei, care dă chipului persoanei aspectul unui bot de lup. În lupusul eritematos sistemic, apar şi leziuni viscerale severe.

LUXAŢIE/ luxation (lat. *luxare* =a scrânti) Deplasarea a două extremităţi ale unei articulaţii, cu pierderea contactului normal al celor două suprafeţe articulare. Este provocată de o mişcare forţată.

M

MACROGLOSIE/macroglossy (gr. *macros* = mare; *glossa* = limbă) Creşterea în volum a limbii, congenitală sau secundară unor boli.

MACULĂ/macula (lat. *macula* = pată, semn, cusur) Pată neelevată situată pe tegumente, roşie, hiperpigmentată sau depigmentată.

MALACIE/malacia (lat. *malacus* = moale, *malacia* = liniște a mării; apatie, moleşeală) Înmuierea unui ţesut, în cadrul unor tulburări metabolice sau de circulaţie (osteomalacie, miomalacie, keratomalacie).

MALIGN/malignant (lat. *malignus* = rău) Ceva rău, cu evoluţie nefavorabilă. Tumoră malignă = tumoră canceroasă.

MASTECTOMIE/mastectomy (lat. *mamma*, gr. *mastos* = mamelă, sân; *ektomi*= tăiere, extirpare) Extirparea chirurgicală a glandei mamare.

MASTITĂ/mastitis (gr. *mastos* = mamelă, sân, sufix *ită*) Inflamaţie a sânului.

MASTOIDITĂ/mastoiditis (gr. *mastoeides* = care seamănă cu o mamelă, anatomic = mastoida; *oido* = care seamănă cu; sufix *ită*) Inflamaţie a mastoidelor.

MASTURBAŢIE/masturbation (sin. *onanie* = de la numele lui Onan, personaj biblic) (lat. *manus* = mână; *stuprare* = a ejacula) Obţinerea plăcerilor sexuale prin

mijloace proprii, prin manipularea solitară a organelor genitale. Este sinonimă cu onanismul sau ipsaţiunea.

MEGALOMANIE/megalomania (gr. *megalos* = mare; *mania* = manie) Exagerarea calităţilor proprii.

MELANCOLIE/melancholy (gr. *melas* = negru; *chole/kole* = bilă) Stare de spirit care însoţeşte depresia, în forme care pot duce până la suicid.

MELANOM (MALIGN)/melanoma/black cancer (gr. *melas* = negru) Este o tumoră malignă provenită din melanocite (celulele care pigmentează pielea). Apar cel mai des pe piele, mucoase şi ochi. Cel al pielii şi mucoaselor afectează mai ales persoanele cu piele albă şi ochi albaştri. Expunerile la soare sunt un factor de risc. Apare spontan sau prin transformarea unei aluniţe (nev pigmentar) în melanom malign.

MELENĂ/melena (gr. *melanis* = negru) Eliminarea prin scaun de sânge negru, digerat. Apare în hemoragiile digestive superioare (stomac, duoden).

MENARHĂ/menarche (gr. *men*, *menos;* lat. *menstru* = lună; gr. *arche* = început) Prima menstră din viaţa unei fete.

MENINGITĂ/meningitis (lat. *meninga*, gr. *menigx*) Inflamaţie şi infecţie a meningelui (foiţa care înveleşte creierul), produsă de bacterii sau virusuri. Se poate contacta prin respiraţie sau din sânge.

MENOPAUZĂ/menopause (gr. *men*, *menos;* lat. *menstru* = lună; *pausis* = oprire) Oprirea menstrelor şi a capacităţii de reproducere a femeii, apărând normal în jurul vârstei de 45-50 de ani şi adesea marcată de o serie de simptome şi semne cardiovasculare, digestive, neuropsihice.

MENORAGIE/menorrhagia (gr. *men*, *menos;* lat. *menstru* = lună; *rhage* = ruptură) Sângerare anormală în cursul menstrelor.

MENSTRUAŢIE/menstruation/menses (gr. *men*, *menos*; lat. *menstru* = lună) Fenomen periodic observat la femei în perioada de activitate genitală (perioadă reproductivă) ce constă dintr-o sângerare de origine uterină, exteriorizată vaginal.

MERICISM/rumination (gr. *myricaso* = a rumega) Rumegarea alimentelor. Sinonim **ruminaţie/ruminare** (lat. *ruminare* = a mesteca hrana regurgitată).

METABOLISM/metabolism (gr. *metabole* = schimbare, din *meta* = după, pe urmă, dincolo de, şi *bolein* = a arunca) Ansamblul reacţiilor chimice de transformare a materiei şi energiei, catalizate de enzime.

METASTAZĂ/metastasis (gr. *metastasis* = schimbare de poziţie) Transferul unui proces patologic (se referă mai ales la o tumoră malignă) dintr-o parte a organismului în alta.

METRORAGIE/metorrhagia (gr. *metra* = matrice; *rhage* = ruptură) Orice sângerare, cât de mică, apărută între menstre. De obicei, semnalează existenţa unei probleme locale (endometrioză, tumori uterine, infecţii pelviene) sau generale, endocrine (hipotiroidism).

MIALGIE/myalgia (gr. *mys* = muşchi; *algia* = durere) Durere la nivelul unui muşchi sau grup de muşchi.

MIDRIAZĂ/mydriasis (gr. *mydriasis*) Dilatarea fiziologică sau patologică a pupilei. Midriaza fixă bilaterală la un pacient în stop cardiorespirator certifică decesul.

MIELOPATIE/myelopathy (gr. *myelos* = măduvă, creier; *pathos* = durere, suferinţă) Boală a măduvei spinării.

MIGRENĂ/migraine (gr. *hemi* = jumătate; *kranion* = craniu) Durere violentă de cap, cu mecanism vascular, ce afectează jumătate de cap.

MIOCARDITĂ/myocarditis (gr. *mys* = muşchi; *kardia* = inimă, cord, sufix *ită*) Inflamaţie a muşchiului inimii.

MIOGRAFIE/myography (gr. *mys* = muşchi; *graphein* = a scrie) Înregistrarea grafică a activităţii unui muşchi.

MIOPATIE/myopathy (gr. *mys* = muşchi; *pathos* = boală, suferinţă) Afecţiuni ale musculaturii, caracterizate prin atrofie progresivă şi anomalii ale funcţiei.

MIOPIE/myopia (gr. *myops* = miop, care nu vede, din *mys* = rău, defectuoas, *ops* = vedere) Imposibilitatea de a vedea obiectele de la distanţă. Apare când ochiul este prea lung şi nu focalizează corect imaginile.

MIOZĂ/myosis (gr. *myein* = a miji ochii) Micşorarea fiziologică sau patologică a pupilei.

MIXEDEM/myxedema (gr. *myxa* = muci; *edema /oidima* = umflătură) Edem generalizat asociat cu diverse simptome (astenie, adinamie, intoleranţă la frig) ce apare în insuficienţa tiroidiană.

MULTINEVRITĂ/multineuritis (lat. *nervus* = ligament, gr. *neuron* = nerv) Nevrită care afectează, concomitent sau simultan, mai multe rădăcini nervoase, sub formă asimetrică.

MULTIPARĂ/multipara (lat. *parere* = a da naştere) Femeie care a dat naştere mai multor copii (mai mult decât unul). Prin opoziţie cu nulipară: femeie care nu a născut niciodată; primipară: femeie aflată la prima sarcină/naştere.

N

NANISM/nanism (lat. *nanus*= pitic) Statură mică, comparativ cu indivizii de aceeaşi vârstă şi specie.

NARCISISM/narcisism (de la personajul Narcis din mitologia greacă) Atenţie excesivă acordată sinelui.

NARCOLEPSIE/narcolepsy (gr. *narke* = somn; *lepsis* = a lua) Boală în care pacientul simte dorinţa imperioasă de a dormi.

NECROPSIE/necropsy (gr. *nekros* = mort, moarte; *ops* = vedere) Sinonim cu **autopsia**.

NECROZĂ/necrosis (gr. *nekros* = mort, *nekrosis* = mortificare) Moartea unui grup de celule, ţesut sau a unei părţi din organism.

NEFRITĂ/nephritis (gr. *nephros* = rinichi, sufix *ită*) Inflamaţie a ţesuturilor renale.

NEOPLAZIE/neoplastic (gr. *neos* = nou; *plassein* = a se forma) Formare de ţesut nou. Se foloseşte şi cu sensul de tumoră malignă.

NEOPLASM/neoplasm (gr. *neos* = nou; *plassein* = a se forma) Creştere anormală a unui grup de celule (ţesut rezultat ca urmare a unui proces neoplazic).

NEUROLEPTIC/neuroleptic (gr. *neuron* = nerv; *leptos* = subţire) Medicament psihotrop, pentru tratarea psihozelor majore.

NEV/nevus (lat. *naevus* = pată) Mică pată cutanată. Poate fi pigmentar (aluniţă) sau nepigmentar. Există riscul transformării maligne a nevilor pigmentari.

NEVRALGIE/neuralgia (gr. *neuron* = nerv; *algos* = durere) Durere provocată de o iritaţie sau leziune a unui nerv senzitiv. Evoluează în crize foarte intense. Există diverse tipuri, după nervul afectat: trigeminală – extrem de dureroasă; intercostală; sciatică (în membrul inferior).

NEVRITĂ/neuritis (gr. *neuron* = nerv; sufix *ită*) Inflamaţie a unui nerv.

NEVROZĂ/neurosis (gr. *neuron* = nerv) Afectare mintală care nu alterează funcţiile esenţiale ale psihicului şi de care individul este conştient. Nu pierde contactul cu realitatea, dar apar: nesiguranţă, agresivitate, impotenţă/frigiditate, teamă, judecăţi pasionale.

NICTALOPIE/nyctalopia (gr. *nyx*, *nyktos* = noapte; *ops* = vedere) Facultatea de a vedea în timpul nopţii.

NICTEMERAL/nictemeral (gr. *nyx*, *nyktos* = noapte; *hemera* = zi) Durata de 24 de ore a unei zile. Ritmul nictemeral este alternanţa zi/noapte, cu durata totală de 24 de ore.

NICTURIE/nocturia (gr. *nyx*, *nyktos* = noapte; *ouron* = urină) Micţiuni frecvente în cursul nopţii, cu tendinţa de a le depăşi ca volum pe cele diurne.

NIMFOMANIE/nymphomania (gr. *nymphaion* = nimfă, personaje feminine din mitologia greacă) Exagerarea dorinţelor sexuale la femei.

NISTAGMUS/nystagmus (gr. *nystagma* = acţiunea de a înclina capul) Mişcări spastice, involuntare ale ochilor, simptomatice pentru unele boli.

O

OBEZITATE/obesity (lat. *obesus* = gras, umflat) Exces de greutate prin creşterea ţesutului adipos. Se poate defini prin indicele de masă corporală (I.M.C. = G/Î (m)^2). După OMS (1997) are o prevalenţă între 25 şi 40% din populaţia generală.

OCLUZIE INTESTINALĂ/occlusion (lat. *occlusio* = închidere) Obstrucţie parţială sau totală a intestinului subţire sau gros. Apare prin strangulare, prin obstrucţie (tumori, diverticuli) sau prin paralizie funcţională în apendicite, pancreatite sau idiopatică.

OLIGURIA/oliguria (gr. *oligos* = puţin; *ouron* = urină) Eliminarea unor cantităţi reduse de urină (sub 200-300 ml/24h).

ORGASM/orgasm (gr. *organ* = a fierbe de dorinţă) Punct culminant al excitaţiei sexuale, corespunzând unei senzaţii extreme de voluptate.

ORHITĂ/orchitis (gr. *orkhis* = testicul, sufix *ită*) Inflamaţie a testiculelor.

ORJELET/styl; hordeolum (lat. *hordeolus* = bob de orz) Furuncul de dimensiuni mici care se formează pe marginea liberă a pleoapei (popular urcior).

OREION/epidemic parotiditis (lat. *auricula* = ureche) Boală contagioasă determinată de virusul urlian, ce constă în inflamarea glandelor parotide.

OSTEITĂ/osteitis (gr. *osteon* = os, sufix *ită* = inflamaţie) Inflamaţie a osului.

OSTEOMIELITĂ/osteomyelitis (gr. *osteon* = os; *myelos* = măduvă) Boală infecţioasă gravă a osului. Este produsă de bacterii. Apare mai ales la oasele lungi.

OSTEOPOROZĂ/osteoporosis (gr. *osteon* = os; *porosis* = rarefiere) Reducerea masei osoase cu creşterea porozităţii şi fragilităţii osului.

OTITĂ/otitis (gr. *otos* = ureche, sufix *ită*) Inflamaţie a cavităţii urechii produsă de bacterii sau virusuri. Pot fi acute, subacute sau cronice.

OTOREE/otorrhea (gr. *otos* = ureche; *rhein* = a curge) Secreţie din conductul auditiv extern, la nivelul urechii.

OTORAGIE/otorrhagia (gr. *otos* = ureche; *rhage* = ruptură) Hemoragie la nivelul urechii (prin conductul auditiv).

OTOSCLEROZĂ/otosclerosis (gr. *otos* = ureche; *sclirosis* = scleroză, din *scliros/skleros* = dur, întărit) Malformaţie a osului spongios din urechea medie cu imobilizarea osciorului numit scăriţă, care astfel nu mai vibrează, nu mai transmite normal sunetele. Timpanul este normal.

OTOSCOP/otoscope (gr. *otos* = ureche; *scopein* = a privi) Cornet metalic cu care se iluminează canalul timpanic pentru examinarea urechii externe.

P

PALPARE/palpation (lat. *palpare* = a atinge uşor, a pipăi) Metodă de diagnostic, bazată pe simţul tactil, constând în apăsarea şi manipularea regiunilor corpului.

PALPITAŢII/palpitation(S) (lat. *palpitare* = a se zbate, a fi neliniştit) Bătăi cardiace rapide şi/sau neregulate, resimţite de pacient.

PALUDISM/palludism (lat. *palus/paludis* = mlaştină) Boală parazitară produsă de un protozoar – *Plasmodium falciparum*, şi transmisă de un ţânţar din ţările calde. Sinonim: malarie.

PANARIŢIU/panaris (lat. *panaricium*) Infecţie acută a unui deget, de obicei de la mână, produsă printr-o tăietură, înţepătură.

PANCREATITĂ/pancreatitis (gr. *pan* = tot; *kreas* = carne) Inflamaţie a pancreasului. Poate fi acută sau cronică, formele acute având de multe ori o evoluţie nefavorabilă.

PANDEMIE/pandemic (gr. *pan* = tot; *demos* = popor) Epidemie care afectează o populaţie din zone geografice foarte extinse (de exemplu, un continent întreg).

PAPULĂ/papule (lat. *papula* = bubă, coş) Leziune cutanată, proeminentă faţă de planul pielii.

PARACENTEZĂ/paracentesis (gr. *parakentesis* = puncţie, din *para* = din, lângă, alături de, şi *kentysis* = înţepat, brodat, împuns) Puncţionarea unei cavităţi seroase pentru a extrage lichid.

PARALIZIE/palsy/paralysis (gr. *paralysis* = relaxare) Dispariţia sau reducerea considerabilă a forţei musculare dintr-un anumit segment de corp.

PARAPLEGIE/paraplegia (gr. *para* = contra, dincolo de; *plege* = şoc) Paralizia jumătăţii inferioare a corpului, inclusiv a membrelor inferioare.

PAREZĂ/paresis (gr. *paresis* = relaxare) Paralizie incompletă, cu păstrarea parţială a funcţiei motorii.

PARAZITOZE (DIGESTIVE)/intestinal parasites (gr. *parasitos* = comensal, dependent de) Prezenţa în tubul digestiv a unor forme parazite de viaţă, clasificate în diverse genuri şi specii. Cele mai frecvente: limbricii (*Ascaris lumbricoides*), teniile (*Taenia solium* şi *saginata*), oxiurii (*Enterobius vermicularis*), lambliile (*Giardia lamblia*).

PARODONTITĂ/paradontitis (gr. *para* = lângă; lat. *dens* = dinte, sufix *ită*) Inflamaţie a parodonţiului (totalitatea structurilor ce fixează dintele), prin acţiunea plăcii şi tartrului ce conţin numeroşi germeni.

PARADONTOZĂ/paradontosis (gr. *para* = lângă; lat. *dens* = dinte, sufix *ozâ*) Boală cronică a parodonţiului.

PAROTIDITĂ/parotiditis (gr. *para* = lângă; *otos* = ureche, sufix *ită*) Inflamaţie a glandei parotide. *Parotidită epidemică* = oreion.

PAROXISM/paroxysm (gr. *paroxysmos* = acţiunea de a excita, din *para* = aproape, dincolo de, şi *oxys* = ascuţit,

înverşunat) Instalarea bruscă a unor simptome acute (exemplu tahicardia paroxistică supraventriculară).

PEDICULOZĂ/pediculosis/lice (lat. *pediculus*, păduche; picioruş, din *pedis* = păduche) Infestaţie cu păduchi (paraziţi mici ce trăiesc pe piele). Există trei tipuri de pediculoză: a capului, a corpului şi pubiană. Se răspândesc prin contact cu persoanele infestate. De obicei semnalează o igienă precară.

PEDOFILIE/pedophylia (gr. *paidos* = copil; *philia, philos* = iubire de) Atracţie erotică irezistibilă faţă de copii manifestată prin căutarea obsesivă a obiectelor sexuale, ajungându-se de multe ori la viol.

PERICARDITĂ/pericarditis (gr. *peri* = în jurul; *kardia* = cord, sufix *ită*) Inflamaţie a pericardului.

PERITONITĂ/peritonitis (gr. *peritonaion* = situat în jurul; sufix *ită*) Iritaţie chimică şi/sau infecţie bacteriană a peritoneului. Apare în perforaţii ale organelor (stomac, apendice), boli inflamatorii pelviene, iritaţii chimice, infecţii bacteriene.

PERNICIOS/pernicious (lat. *pernicies* = ruină, dezastru, flagel) Sever, distructiv şi adesea fatal. Anemie pernicioasă, Biermer: formă severă de anemie, cauzată de lipsa vitaminei B12.

PIELONEFRITĂ/pyelonephritis (gr. *pyelos* = cavitate; *nephros* = rinichi) Inflamaţie a pielonului şi nefropatie, asociate cu infecţie urinară.

PIOTORAX/pyothorax (gr. *pyon* = puroi; *thorax* = carcasă, torace) Acumulare de puroi în cavitatea pleurală.

PIURIE/pyuria (gr. *pyon* = puroi; *ouron* = urină) Prezenţa puroiului în urină.

PLEUREZIE/pleurisy (gr. *pleura* = parte, lângă; *pleuron* = coastă, flanc) Inflamaţie acută sau cronică a foiţei ce îmbracă plămânii produsă de infecţii (bacteriene, virale, tuberculoză), tumori, injurii locale sau în alte boli (insuficienţa cardiacă, boli de sistem – lupus).

PNEUMONIE/pneumonia (gr. *pneumon* = plămân) Inflamaţie a plămânilor, cu multiple cauze: infecţii (bacterii, virusuri, fungi, mycoplasme); hipersensibilitate la substanţe inhalate; aspirarea sucului gastric (de exemplu în refluxul gastro – esofagian, la alcoolici), aspirarea (inhalarea) unor corpi străini.

PNEUMOTORAX/pneumothorax (gr. *pneuma* = respiraţie; *thorax* = torace) Acumulare de aer în cavitatea pleurală, cauzând colaps pulmonar (atelectazie), ca urmare a unor boli sau traume.

POLIMIOZITĂ/ polymyositis (gr. *polys* = mult; *mys* = muşchi, sufix *ită*) Inflamaţie a mai multor muşchi şi a ţesutului conjunctiv, cu durere, tumefacţie şi astenie musculară.

POLIMENOREE /polymenorrhea (gr. *polys* = mult; *rhein* = a curge) Frecvenţă crescută a menstrelor.

POLIOMIELITĂ/poliomyelitis/polio (gr. *polios* = gri; *myelos* = măduvă, sufix *ită*) Inflamaţie a măduvei spinării produsă de un virus. Afectează mai ales copiii, putând produce paralizii grave.

POLIPI/polyp(s) (gr. *polys* = mult, mulţi; *pous* = picior; lat. *polypus* = polip) Excrescenţe ale mucoaselor cu diferite localizări – în tubul digestiv (colon, rect), nazal, în sinusuri, pe corzile vocale etc.

POLIPNEE/polypnea (gr. *polys* = mult; *pnein* = a respira) Creşterea amplitudinii mişcărilor respiratorii.

POLIURIE/polyuria (gr. *polys* = mult; *ouron* = urină) Volum urinar crescut pe parcursul a 24h.

POSOLOGIE/posology (gr. *posos* = cât de mare; *logos* = ştiinţă) Ansamblul indicaţiilor privind administrarea medica-mentelor (doze, ritm etc.)

POSTLUDIU/(lat. *post* = după; *ludere* = a se juca) Perioada imediat următoare încheierii actului sexual.

PRELUDIU (lat. *prae* = înainte; *ludere* = a se juca) Perioada de dinaintea actului sexual propriu-zis (penetrării), având rolul de a creşte apetitul sexual.

PREZBIOPIE/presbyopia (gr. *presbys* = bătrân; *ops* = vedere) Diminuarea capacităţii de adaptare a cristalinului, survenită la vârstnici.

PRIMIPARĂ/primipara (lat. *primus* = primul; *parere* = a naşte) Femeie însărcinată pentru prima oară sau care are un singur copil.

PRODROM/prodrome (lat. *prodromus* = precursor, vetitor) Simptom sau cumul de simptoame ce anunţă instalarea unei boli (exemplu aura din migrenă).

PROLAPS/prolapse (lat. *prolapsus* = căzut, descurajat) Căderea sau alunecarea unei părţi din corp din poziţia sa obişnuită (prolaps genital, prolaps rectal etc.).

PROSTATITĂ/prostaitis (gr. *prostates* = care se află înainte, sufix *ită*) Inflamaţie a prostatei.

PRURIT/pruritus (lat. *pruritus* = mâncărime) Senzaţie intensă de mâncărime la nivelul tegumentelor.

PSITACOZĂ/psittacosis (lat. *psittacus* = papagal) Boală infecţioasă prezentă la păsări şi care se poate transmite la om.

PSORIAZIS/psoriasis (gr. *psoriasis* = a simţi mâncărime) Boală cronică de piele, apărută de obicei în familii şi declanşată de traume, arsuri solare, alte iritaţii ale pielii.

PUBERTATE/puberty (lat. *pubertas*, din *puber* = preadolescent) Este o perioadă de dezvoltare a organismului care face trecerea de la copilărie la maturitate.

PURPURA/purpura (gr./lat. *purpura* = violet) Boală a vaselor de sânge caracterizată prin prezenţa hemoragiilor în piele şi mucoase.

R

RAHITISM/rachitis (gr. *rhakhis* = coloană vertebrală) Boală a copilăriei şi adolescenţei provocată de o carenţă de vitamina D ce produce o demineralizare osoasă.

RASH/rash (lat. *rasus* = frecare, răzuire) Erupţie cutanată de cauze foarte diverse: infecţii, alergii, psoriazis, deficite vitaminice, acnee, bolile infecţioase ale copilăriei.

RABIA/rabies/hydrophobia (lat. *rabere* = a se înfuria) Boală virală acută şi severă a sistemului nervos central, transmisă la om prin muşcătura animalelor bolnave (câini, vulpi etc.). Invariabil fatală, dacă nu se tratează înainte de apariţia simptomelor. Sinonim turbare.

REFLEX/reflex (lat. *reflexus* = a reflecta) Răspuns involuntar la un stimul.

REFLUX/reflux (lat. *refluere* = a curge invers, a reflua) Returul unui lichid organic în sens opus celui fiziologic (exemplu refluxul gastro – esofagian).

REGURGITAŢIE/regurgitation (lat. *gurges* = adâncime, hău; *gurgulio* = esofag, gât) Returul în cavitatea bucală, fără efort de vărsătură, a alimentelor din stomac sau esofag.

REUMATISM (**ARTICULAR ACUT**)/**rheumatic fever** (gr. *rheuma* = flux, *rheumatizesthai* = a suferi din cauza unui flux) Boală cu mecanism imun a copiilor şi tinerilor, apărută ca urmare a unei infecţii streptococice, şi care afectează articulaţiile, cordul şi sistemul nervos central.

REUMATOID/rheumatoid (gr. *rheuma* = flux; *eidos* = formă) Care seamănă cu reumatismul.

RINOFIMA/rhinophyma (gr. *rhinos* = nas, *phyma* = creştere) Hipertrofie pseudotumorală a tegumentului piramidei nazale, care determină prejudicii estetice importante.

RINITĂ/rhinitis (gr. *rhinos* = nas, sufix *ită*) Inflamaţie a mucoasei nazale. Vezi şi coriza.

S

SCHIZOFRENIE/schizophrenia (gr. *skhizein* = a sfâşia, a rupe; *phren* = gândire) Psihoză majoră caracterizată prin alterarea funcţiilor psihice cu tulburări afective, intelectuale şi psihomotorii. Apar sentimente contradictorii, ambivalente, faţă de persoanele apropiate (ură faţă de părinţi), autism, delir, senzaţii de stranietate, catatonie.

SCOLIOZĂ/scoliosis (gr. *skolios* = strâmb) Curbare laterală patologică a coloanei vertebrale la nivel dorsal sau lombar. Poate să apară în perioada de creştere, în lumbago acut, în malformaţii congenitale sau dobândite după unele boli (ex. tuberculoza osoasă).

SEBUM/sebum (lat. *sebum* = grăsime, seu; *sebaceus* = făcut din seu) Secreţie grasă produsă de glandele sebacee.

SEBACEE (glande) sebaceous (gland) (lat. *sebum* = grăsime, seu) glande cutanate anexate firului de păr şi care secretă grăsime.

SEBOREE/seborrhea (lat. *sebum* = grăsime; gr. *rhein* = a curge) Secreţie exagerată a glandelor sebacee. Este frecventă la adolescenţi. Apare şi în tratament prelungit cu hormoni sau în boli endocrine.

SEPTICEMIE/septicemia (gr. *septikos* = septic; *haima* = sânge) Stare infecţioasă generalizată produsă prin intrarea în sânge a unui germene ce se împrăştie în întreg

corpul, pornind de la focare infecţioase existente în organism.

SEXISM/sexism (lat. *sexus* = sex) Orientare care promovează teoria inegalităţii între sexe pe baza argumentării superiorităţii sexului masculin.

SEXOLOGIE/sexology (lat. *sexus* = sex şi gr. *logos* = cuvânt, discurs, ştiinţă) Ramură a medicinei ce studiază fenomenele legate de sexualitate.

SIDA/AIDS (fr. *syndrome immunodeficitaire acquis*; engl. **AIDS** = acquired immunodeficiency syndrome) Fază târzie şi severă a infecţiei cu virusul H.I.V. (**h**uman **i**mmunodeficiency **v**irus – virusul imunodeficienţei umane). Se transmite pe cale sexuală, sanguină (sânge sau produse de sânge transfuzate, droguri injectate în venă), de la mama infectată la făt în cursul sarcinii.

SIMPTOM/symptom (gr. *symptoma* = coincidenţă) Manifestare subiectivă, descrisă de pacient.

SINDROM/syndrome (gr. *syndrome* = cooperare, din *syn* = împreună, *dromos* = cale, drum) Ansamblu sistematizat de manifestări ce corespunde unei unităţi clinice ce sintetizează trăsăturile mai multor boli cu etiologii diferite.

SINCOPĂ/syncope (gr. *synkope*, din *koptein* = a se sparge) Pierdere a cunoştinţei, instalată brutal şi de scurtă durată, datorată scăderii tranzitorii a circulaţiei cerebrale.

SINUZITĂ/sinusitis (lat. *sinus* = pliu, sufix *ită*) Inflamaţie acută sau cronică a sinusurilor feţei cauzată de infecţii ale nasului sau dinţilor, malformaţii.

SIRINGOMIELIE/syringomyelia (gr. *sirynx* = tub; *mielos* = măduvă) Maladie a sistemului nervos central în

care distrugerea substanţei cenuşii din măduva spinării produce pierderea sensibilităţii la durere şi temperatură.

SPASM/spasm (gr. *spasmos* = contracţie) Contracţii involuntare, convulsive ale muşchilor; poate fi clonic – cu contracţii şi relaxări alternative, sau tonic, cu contractură permanentă.

SPASMOFILIE/spasmophylia (gr. *spasmos* = contracţie; *phylia* = prietenie, iubire de) Excitabilitate neuromusculară cronică legată de tulburări ale metabolismului calciului şi magneziului. Poate fi corelată şi cu hiperventilaţia din atacurile de panică.

SPERMĂ/sperm (gr. *sperma/spermatos* = sămânţă) Lichid ce serveşte drept vehicul şi mediu nutritiv spermatozoizilor.

SPERMATOZOID/spermatozoa (gr. *sperma/spermatos* = sămânţă) Gamet masculin al animalelor, format dintr-un cap şi un flagel, care asigură deplasarea.

SPERMICID/spermicide (gr. *sperma* = sămânţă; lat. *caedere* = a ucide) Substanţă cu acţiune anticoncepţională, plasată în vaginul femeii în cursul actului sexual.

STAFILOCOC/staphylococcus (gr. *staphyle* = ciorchine; *kokkos* = sâmbure, miez, sămânţă) Bacterii de formă rotundă prezente, sub formă de ciorchine; pe piele şi pe mucoase.

STOMATITĂ/stomatitis (gr. *stoma* = gură, sufix *ită*) Stomatita este o inflamaţie a mucoaselor gurii (bucale). Poate avea multe cauze: infecţii virale sau bacteriene, alergii, ulceraţii mecanice (proteze prost adaptate) etc.

STRABISM/strabismus/squint (gr. *strabos* = strâmb, diform; figurat, chior) Defect al paralelismului axei optice a ochilor, care antrenează o tulburare a vederii binoculare.

Necesită consult oftalmologic şi corecţie optică, prin aplicarea unor adezive speciale pe ochelari.

STREPTOCOC/streptococcus (gr. *streptos* = rotunjit; *kokkos* = sâmbure, miez) Bacterie de formă sferică ai cărei indivizi sunt dispuşi în lanţuri; produc infecţii grave.

STRES/stress (cuvânt englez) Suprasolicitare fizică şi psihică, până la imposibilitatea de a funcţiona normal, eventual corelat cu evenimente marcante (deces în familie etc.).

Ş

ŞOC/shock (fr. veche *choquier* = a izbi, probabil de origine germanică) Stare acută şi gravă, apărută ca urmare a unei insuficienţe circulatorii severe, secundară unor cauze diverse (exemplu: şoc anafilactic, şoc septic etc.)

ŞANCRU (lat. *cancer* = rană) Ulceraţie a pielii şi a mucoaselor, apărută în cadrul bolilor venerice (exemplu: şancru sifilitic).

T

TAHICARDIE/tachycardia (gr. *tahys* = repede; *kardia* = inimă) Bătăi cardiace rapide, peste frecvenţa normală de repaus, de obicei resimţite de pacient.

TAHIFEMIE/tachyphemia (gr. *tahys* = repede; *pheme* = mesaj) Accelerarea patologică a debitului verbal. Prin opoziţie, **bra**di**lalia**.

TAHIPNEE/tachypnea (gr. *tahys* = repede; *pnein* = a respira) Creşterea frecvenţei respiratorii peste 20/min.

TAHIPSIHIE/tachypsychia (gr. *tahys* = repede; *psykhe* = spirit) Accelerarea patologică a succesiunii ideilor. Apare în unele boli psihice, cum ar fi psihoza maniaco – depresivă. Prin opoziţie, bradipsihia.

TENDINITĂ/tendinitis (lat. *tendo*, din *tendere* = a întinde, sufix *ită*) Inflamaţie la nivelul tendoanelor.

TENESME/tenesma (gr. *tenesmos*) Senzaţie imperioasă de micţiune sau defecaţie, fără ca efortul să fie urmat de eliminarea de urină sau fecale (sau acestea sunt în cantităţi mici).

TERATOGEN/theratogen (gr. *teratos* = monstru; *genesis* = a da naştere) Care produce malformaţii congenitale.

TETANIE/tetany (gr. *tetanos* = rigiditate) Infecţie bacteriană acută, caracterizată prin spasme musculare, în special la nivelul maseterilor (trismus), adesea fatală. tulburare caracterizată prin spasme musculare şi uneori convulsii, cauzată de hipocalcemie.

TETANOS/tetanus/lockjaw (gr. *tetanos* = rigiditate) Boală infecţioasă gravă produsă de o bacterie numită *Clostridium tetani*. Este transmisă omului prin răni deschise, chiar şi prin simple zgârieturi.

TINITUS/tinnitus (lat. *tinnire* = a suna) Sunete cu caractere diferite (ex. sonerie) şi care nu au nici un corespondent exterior.

TIRAJ (abreviat din franceza veche *martirier* = a martiriza) Depresiunea inspiratorie a părţilor moi din spaţiile intercostale, fosele supraclaviculare şi foseta jugulară; apare în obstrucţia căilor respiratorii superioare.

TIROIDITĂ/thyroiditis (sufix *ită*) Inflamaţie a glandei tiroide, de natură autoimună sau virală.

TORACOCENTEZĂ/thoracentesis (gr. *thorax* = carcasă; (*para)kentesis* = puncţie, înţepare) Puncţie pleurală cu scop diagnostic sau terapeutic, în prezenţa sindromului pleural.

TORTICOLIS/torticolis (lat. *tortus* = strâmb; *collum* = gât, guler) Contractură dureroasă a muşchilor gâtului.

TROMB/thrombus (gr. *thrombos* = cheag) Cheag de sânge staţionar în interiorul unui vas de sânge.

TROMBOZĂ/thrombosis (gr. *thrombosis* = a se închega) Formarea unui cheag de sânge (tromb) într-un vas de sânge, ducând la blocarea parţială sau totală a acestuia.

TUBERCULOZĂ/tuberculosis (lat. *tuberculosis*) Boală infecţioasă contagioasă provocată de o bacterie numită *Mycobacterium tuberculosis* sau *bacilul Koch*.

U

ULCER/ulcer (lat. *ulcus/ulceris* = rană, ulcer) pierdere de substanţă la nivelul unui epiteliu, mucoasă sau tegument, cu leziuni mai mult sau mai puţin profunde

URETRITĂ/urethritis (gr. *ourethra*, din *ouron* = urină, sufix *ită*) Inflamaţie a uretrei.

UROGRAFIE/urography (gr. *ouron* = urină; *graphein* = a scrie) Explorare radiologică a căilor urinare, după administrarea intravenoasă a unei substanţe de contrast.

URTICARIE/urticaria (lat. *urtica* = urzică) erupţie cutanată pasageră, pruriginoasă, asemănată cu leziunile produse de urzică, şi care apare ca urmare a unei reacţii alergice.

UVEITĂ/uveitis (lat. *uva* = strugure, sufix *ită*) Inflamaţie a uveei.

V

VALVULOPATIE/ valvulopathy/ valvular heart disease (lat. *valva* = uşă batantă; *pathos* = boală, suferinţă) Atingerea unei valve a inimii. Cauzele sunt variate: congenitale (malformaţii), inflamatorii (reumatism articular acut), degenerative (la vârstnici), ischemice. Există insuficienţe valvulare şi stenoze valvulare, afectând unul dintre cele 4 aparate valvulare (mitral, aortic, pulmonar şi /sau tricuspid).

VASECTOMIE/vasectomy (lat. *vas* = tub*;* gr. *ektomi* = extirpare) Sterilizare masculină chirurgicală.

VITAMINE/vitamin(s) (lat. *vita* = viaţă + *amine*) Substanţe organice indispensabile dezvoltării organismelor. Lipsa lor poate determina tulburări grave.

X

XANTELASMĂ/xanthelasma (gr. *xanthos* = galben; *elasma* = lamă) Pată galbenă apărută la unghiul intern al ochiului, pe pleoape, datorată depozitelor intradermice de colesterol.

XANTOM/xanthoma (gr. *xanthos* = galben) Tumoră benignă, cutanată sau subcutanată, de culoare galbenă, cu conţinut crescut de colesterol.

XENOFOBIE/xenophobia (gr. *xenos* = străin; *phobia* = teamă) Ostilitate sistematizată faţă de tot ceea ce este străin.

XEROFTALMIE/xerophtalmia (gr. *xeros* = uscat; *ophtalmos* = ochi) Uscăciune a mucoaselor ochiului.

XEROSTOMIE/xerostoma (gr. *xeros* = uscat; *stoma* = gură) Uscăciune a cavităţii bucale.

ELEMENTE DE COMPUNERE SAVANTĂ[1]

Din limba GREACĂ

A – *fără*	adipsie, amoral, afon, amorf, aritmic, abulie, acranie, afrenie, alexie, akinezie, abiozã, abrahie
ACANTHO – *spin*	acantocefal, acantocitoză, acantestezie, acantom, acantă
ADENO – *glandă*	adenoid, adenopatie, adenomegalie, adenohipofiză, adenectomie, adenocarcinom
AERO – *aer*	aerodinamic, aerofagie, aerofobie, aerogastrie, aeroembolism, aerodrom, aeronautic
AGORA – *piață*	agorafobie, agoraterapie

[1] Exemplele oferite pentru fiecare element sunt culese din toate domeniile, nu doar din medicină. Pentru înţelegerea/explicarea lor corectă, apelaţi la un dicţionar (explicativ, de neologisme etc.). Mulţi dintre termenii medicali se află, cum aţi văzut, în acest mic dicţionar.

AGRO – *pământ*	agricultură, agronom, agrotehnic, agromanie, agromanie
AISTHESIS – *senzaţie*	anestezie, hipoestezie, hiperestezie
AKNE – *vârf, extremitate*	acnee, acneic
AKOUEIN – *a auzi*	hipoacuzie, acufene
AKOUSTIKO – *sunet*	acustică, acusticofobie
AKRIBE – *exact*	acribie
AKRO – *ascuţit, înalt, extremitate*	acrobat, acromegalie, acromicrie, acrocianoză, acrodinie, acrocefal, acroedem, acroestezie
AKTI, AKTINO – *rază*	actinie, Actinomycet, actinometrie, actinodermatită, actinomicoză
ALEA – *zar, joc de noroc, cu zaruri*	aleator
ALGO, ALGIE – *durere*	Algocalmin®, nevralgie, antinevralgic, mialgie, analgezie, algofobie, algestezie, algofilie

ALLO – *altul, diferit*	alopatie, alotropie, alopatic, aloestezie, alopsihoză
AMOIBE – *schimbare*	amoeba
AMPHI – *dublu, în jur*	amfibie, amfipod, amfiteatru, amfibrah, amfierotism, amfimixie
AN – *fără*	anencefalie, anartrie, analfabet, anaerob, analgezic, anhidric, anemie
ANA – *din nou, de sus în jos, înapoi*	anacronic, anafilaxie, anastrofă, anabolism, anagramă, anacrotism
ANATOME – *disecţie*, *structură*	anatomie, anatomist, anatomic
ANDRO – *bărbat*	androgen, android, andropauză, androgin, andrologie
ANEMO – *vânt*	anemometru, anemograf, anemofil, anemopatie
ANGIO – *vas mic*	angiocolită, angiom, angiografie, angiosperm, angiomatoză, angiectomie, angiocardită, angiografie, angioid
ANTI – *contra*	anticorp, antipiretic, antispastic, anticoagulant, antidot, antidepresiv, antianemic, antiplastic

ANTHO /ANTHEIN – *floare, a înflori*	antologie, antologic, enantemă
ANTHRACO – *cărbune*	antrax, antracoză, antracoid, antracosilicoză
ANTHROPO – *om*	antropologie, antropomorf, antroponim, mizantrop, antropometrie, antropocentrism
AORTE – *vână*	aortă, aortită, aortalgie, aortopatie, aortotomie
APO – *afară*, *departe, împlinit*	apogamie, apocrif, apoplexie, apogamie, apofiză
ARAHNE – *păianjen*	arahnoid, arahnoidită, arahnofobie
ARHEO/ARHAIOS – *vechi*	arheologie, arhaic, arhetip
ARH(O) – *conducător, superior*	monarh, patriarh, ierarh, arhimandrit, arhiepiscop
ARHIE – *conducere*	monarhie, patriarhie, autarhie, oligarhie
ARISTO – *excelent, deosebit*	aristocrat, aristocraţie

ARITHMO – *număr*	aritmetică, aritmomanție, aritmomanie, aritmograf
ARTHRON – *articulație*	artralgie, artrită, artroză, artrocondrită, artroscop, artrodie, articular, artroplastie, artropatie, artrotomie
ASTERO, ASTRO – *stea*	astrologie, asteroid, asteropsie, astrometrie, astronaut, astrofizică
AUTO – *însuși, el*	autism, automobil, autoanaliză, autocrație, autocefal, autoacuzare, autoanaliză, autohton
BACTERIO – *baston(aș)*	bacterie, bactericid, bacteriemie, bacteriostatic, bacteriocolie, bacteriofobie
BARO – *greutate, presiune*	barometru, baric, barofobie, izobar, baroscop, barograf, barotraumă
BIBLIO – *carte*	bibliografie, bibliofobie, bibliotecă, biblioraft, bibliofil
BIO – *viață*	biosferă, abiotic, biopsie, biografie, biocurent, bioritm, biodiversitate, biodegradare
BLASTO – *germene*	blastomer, blastogeneză, blastoderm, blastopor, blastomicoză

BLEPHARO – *pleoapă*	blefarospasm, blefarită, blefaroplegie, blefaroadenom
BLENNA – *mucus*	blenoragie, blenie, blenogenie, blenoree, blenostază
BOLEIN – *a arunca*	metabolism, catabolism, discobol
BRACHY – *scurt*	brahicefal, brahiopod, brahiozarus, brahignatism, brahiodont
BRADY – *încet, lent*	bradiartrie, bradiestezie, bradilexie, bradicardie
BROMO – *duhoare*	brom, bromură, bromat, bromidoză
BRYO – *mușchi, spumă*	briofit, briozor,
BUTYRO – *unt*	butiric, butirometru, butirină
CAKO/KAKO – *rău, urât*	cacosmie, cacofonie, cacografie, cacomelie, cacotrofie, cachestezie
CALO/KALO – *bun*	caleidoscop, caligrafie, calipijă
CARDIA – *inimă*	cardiac, cardiopatie, cardiolog, cardionevroză, cardialgie, cardiectopie, cardiectomie

CARPO – *fruct*	carpofor, pericarp, carpocapsă
CATA – *de sus în jos, dedesubt*	catalepsie, catatonic, cataliză, catabolism
CEPHALE – *cap*	cefalee, cefalopatie, cefalopod, cefalotorax
CHIR – *mână*	chiromanție, chiropraxie, chiropter, chirurgie
CHLON – *mlădiță, vlăstar*	clonă, clonare, clonaj
CHLORO – *verde*	clorofilă, cloroplast, cloroză, clorometru
CHOLE – *fiere*	colecist, colesterol, coledoc, colagog, colesterolemie, coloree, colemie
CHONDRO – *cartilaj*	condromatoză, condriom, condrosarcom, condropatie, condrocit, condroblastom
CHOREIA – *dans*	coregrafie, coregraf
CHROMA – *culoare*	policromie, cromatic, cromatofor, cromozom, cromatolepsie, cromatoză
CHRONO – *timp*	cronologie, cronic, cronogramă, cronometraj, cronobiologie

CHRYSO – *aur*	Ioan Hrisostomul, crisolit, crisalidă, crisocianoză
CHTON – *pământ*	chtonic/htonic, htonian, htonofagie
CIBER/CYBER(NAN) – *conducere*	cibernetică, ciberspațiu, cibercafe, cibernetician
CIAN/CYAN – *albastru*	cianoză, cianotic, cianobacterie, cianopsie
CICLO/CYCLO – *cerc*	ciclic, ciclon, ciclu, ciclop, ciclostom, ciclotimie
CINEO/CINEMATO – *mișcare*	cinetic, cinematograf, cinematic
CLEPTEIN – *a fura*	cleptomanie, cleptoman
CLINE – *pat*	clinică, clinician, policlinică
COELIO – *scoarță, burtă*	coelioscopie, coeliac
COPRO – *excrement*	coprofagie, coprocultură, coprolit, coprofilie
COSMO – *lume*	cosmologie, cosmonautică, cosmopolit, cosmografie
COTILE – *cavitate*	cotiledon, cotiloid

CRANION – *craniu*	cranian, craniofaringiom, craniostenoză, craniectomie, craniofenestrie
CRATHO – *putere*	autocrat, birocrat, falocrat, plutocrat
CRINEIN – *a secreta*	endocrin, endocrinologie, crinogen,
CRYO – *rece, frig*	criogenie, crioclastie, criochirurgie, criochimie, criopatie
CRYPTO – *ascuns*	criptografie, criptogramă, criptic, criptă, criptomenoree
CYSTIS – *vezică*	cistită, colecist, cistectomie, cistoscopie, cistalgie,
CYTO – *celulă*	citoplasmă, fagocitoză, leucocite, citocrom, citogenetic
DACTYLO – *deget*	dactilogramă, dactilografie, pterodactil, dactiloscopie, dactilagră
DECA – *zece*	decadă, deceniu, decametru, decalog
DEMO – *popor*	endemic, epidemic, demografic, democrație
DERMO,	dermatolog, epidermă,

DERMATO – *piele*	dermatograf, dermic, dermatomiozită, dermatită
DI – *de două ori*	dicotiledonat, dialcool, dicetonă
DIA – *prin*	dialog, diorama, diametru, diagnostic, diatonic, diaforeză, diapireză
DIPLO(SIS) – *dublu, dublare*	diplococ, diplodoc, diploid, diploma, diplopie, diplocardie, diplegie
DIPSA – *sete*	adipsie, dipsomanie, dipsoterapie
DOLICHO – *lung*	dolicocefal, dolicocolon
DOXA – *opinie, credință*	ortodoxie, paradox
DROMO – *drum, cursă*	dromomanie, hipodrom, monodrom
DYNAMIS – *putere*	dinamită, dinamometru, dinamizare
DYS –*slăbire, dificultate*	dispnee, distopie, dispepsie, diskinezie, dismenoree, discordanţă, disartrie, discontinuitate, dismorfie, distrofie, disfuncție
ECHO – *sunet*	ecografie, ecolalie, ecolocaţie, ecocardiografie

ECHINO – *arici*	echinoderm, echinocactus, echinococ
ECO/OIKO – *casă, mediu ambiant*	ecologie, ecosistem, ecologism, ecotoxicologie
ECTOS/EK – *afară*	ectoplasmă, ectoblast, ectoderm, ectoterm, ectoparazit, ectopie, ectocardie
ECTOME/EKTOME – *a scoate*	laparectomie, embriotomie
EDEMA – *umflătură*	edematos, edem
EIDO – *aspect*	eidetic, eideism
EMBOLE – *piston, irupere*	embolie, embolizare
EMBRIO – *foetus*	embriologie, embriogeneză, embrion, embriopatie
ENDO/EN – *înăuntru*	endoscopie, endocrin, endocard, endometrioză, endometrită, endotermie
ENTERO – *viscere*	enterită, enterobacterie, enterocolită, enterococ, enterokinază, enteralgie
ENTOMO – *insectă*	entomolog, entomofag, entomofil

EOS – *aurora*	eocen
EPI – *deasupra*	epidermă, epitaf, epigastru, epicarp, epicentru, epidemie, epidural, epiglotă, epigeneză, epifiză, epistaxis
EPISTEMA – *ştiinţă*	epistemă, epistemologie
ERGON – *lucru, acţiune*	ergonomie, ergometru, ergoterapie, ergostat, ergodinamograf
ERYTRO – *roşu*	eritrocit, eritrodermie, eritem, eritroză, eritrocitemie, eritrogeneză
ESTHESIS – *simţire*	anestezie, parestezie, estetică, esteziografie
ETERO/HETERO – *altul, diferit*	eterogen, eteroclit, eterodox, eterogam, heteromorf, heterosexual
ETHNO – *popor*	etnografie, etnolog, etnic, etnogeneză, etnomuzicologie
ETHOS – *caracter*	etologie, etică, etogramă
ETYMO – *adevărat*	etimologie, etimon, etimologic
ETYO/ETIO – *cauză*	etiologie, etiopatie, etiopat, etiogen, etiotrop

EU – *bine, adevărat*	eutanasie, eufemism, eugenie, eubacterie, eufonie, euforie, euritmie, eupepsie, eucolie
EXEGESIS – *explicaţie*, *interpretare*	exeget, exegeză, exegetic
EXO – *afară*	exoftalmic, exotic, exocrin, exomfalos, exogam, exogen, exostoză
FAGO/ PHAGEIN – *a mânca*	fagocitoză, cronofag, fagocit, fagoterapie
FALOS – *penis*	falocrat, falocraţie, faloid
FANTASMA – *apariţie*	fantasmagorie, fantasmă, fantasmatic
FENO/PHENO – *apariţie, strălucire*	fenotip
FEREIN/PHEREIN – *a purta*	euforie, semafor
FLEBA/PHLEBA – *vână*	flebită, flebografie, flebologie, flebalgie, fleboragie
FLEGEIN – *a înflăcăra, a arde*	flegmon

FREN – *gândire, frână*	schizofrenie, frenologie, frenezie, frenetic
GALACTO – *lapte*	galactic, galaxie, galactoză, galactagog, galactoterapie, galactoscop
GAMO, GAMIE – *căsătorie*	monogam, gamet, poligamie, monogamie, gamofobie, gamogeneză, gametocit
GASTRO – *burtă*	gastrită, gastroenterologie, gastrectazie, gastroree, gastrocolotomie, gastroileită
GENAN – *a naşte, a genera*	iatrogen, patogen, omogen, alogen, genoblast
GENESIS – *naştere*, *origine*	geneză, patogeneză
GEO – *pământ*	geologie, geografie, geomorf, geomedicină, geofagie
GERON, GERONTO – *bătrân*	geriatrie, gerontofil, gerodontică
GLOSSA – *limbă*	glosar, glosolalie, glosalgie, glosectomie, glotidită
GLYCO, GLYCERO – *dulce*	glicemie, glucoză, glicozurie

GLYPHEIN – *a grava*	hieroglife
GNATHO – *maxilar*	prognatism, gnatită
GNOSIS – *cunoaştere*	agnostic, prognoză
GON(IA) – *unghi, colţ*	polygon, hexagon
GONON – *generare*	cosmogonie
GRAM(O) – *înscris, scriere*	cardiogramă, ideogramă, telegramă
GRAPHEIN – *a scrie*	grafologie, ecograf, dermatograf
GYMNO – *gol, dezbrăcat*	gimnocit, gimnofobie
GYNE/GYNECA – *femeie*	ginecologie, androgin, misogin, ginecoid, ginandromorf, ginopatie
GYRO – *cerc*	girofar, girospasm, girator
HAIMA/HEMO, HEMATO – *sânge*	hematie, hemoglobină, hematologie, hemoragie, hemoplastie, hemoroid
HAPLO – *simplu, pe scurt*	haploid, haplologie
HECTO – *o sută*	hectar, hectolitru

HEDRA – *bază*	tetraedru, poliedru
HELIO – *soare*	helioterapie, helioenergie, heliotropism
HEMI – *jumătate*	hemicranie, emisferă, hemiatrofie, hemialgie
HEPAR, HEPATO – *ficat*	hepatită, hepatolog, hepatic, hepatalgie, hepatotrofie
HIDRO/HYDRO – *apă*	hidrologie, anhidric, hidropoieză, hidrofilie, hidrofobie
HIERO – *sacru*	hieroglifă, hierofanie, hieroterapie
HIPPO – *cal*	hipodrom, hipic
HOLO – *tot, întreg*	holografic, hologramă, holomer, holoproteină, holomorfoză, holistic
HOMEO, (H)OMO – *la fel, asemănător*	omolog. omofon, omograf, homeopatie, homosexual, omogen, omonim, homogamie
HORO – *oră*	horoscop, orologiu
HYGRO – *umed*	higroscop, higrometru, higrofil, higrofor
HYPER – *peste*, *mai mult*	hiperaciditate, hiperactiv, hipercolesterolemie, hipertensiune, hipersomnie, hiperbulie, hiperepitimie

HYPNO – *somn*	hipnoză, hipnagogic, hipnolepsie, hipnoid, hipnotic
HYPO – *sub*, *mai puţin*	hipoacuzie, hipotensiune, hipotenar, hipostatic, hiposalemie, hiposomie,
HYSTERO – *uter*	histerografie, isterie, histereză, histeralgie, histeroliză
HYSTO – *ţesut*	histologie, histoliză, histocit, histoblast, neurohistologie, histotrofic
IATRO – *medic*	iatrogen, iatrofobie, iatrologie
IATREIN – *a îngriji*	pediatrie, geriatrie
ICONO – *imagine*	iconografie, iconic
IDEO – *idee*	ideogramă, ideologie
IDYO – *propriu, particular*	idiom, idiotism, idiolalie
ISO/IZO – *egal*	izomorf, izoterm, izocorie, izodactilism, izostenurie
KOLLA – *lipici, adeziv*	protocol
KYLO – *o mie*	kilocalorie, kilometru

LATREIA – *adorare*	idolatru, egolatru
LEUKO – *alb*	leucocite, leucemie, leucocitometru
LITHO – *piatră*	litografie, monolit, litiază, litectazie, litagog
LOGO(S) – *cuvânt*, *vorbire care afirmă*	logomahie, deontologie, filologie, logoree
LYPO/LIPO – *gras, grăsime*	lipide, lipofil, lipoblast, lipemie, lipectomie, lipurie
LYSIS – *separaţie*	analiză, hidroliză, dializă
MACRO – *mare*	macromolecular, macromastie, macrocosmos, macropsiemacrocefal
MANIA – *nebunie, obsesie*	grandomanie, mitoman, piroman, morfinomanie
MANTEIA – *prezicere*	chiromanţie, oniromanţie, cartomanţie
MEGA/MEGALO – *mare*	megalopolis, megawaţi, megalit, cardiomegalie
MELO – *cântec*	meloman, meloterapie, melodramă
META – *cu*, *după*; *schimbare*	metafizică, metamorfoză, metastază, metatext

METRO – *uter, matrice*	metroragie, metropatie, metrită, metrorexie,
METRON – *măsură*	metrică, metronom, metrologie
MEZO – *intermediar*	mezenchim, mezencefal, mezenter
MICO/MYCO – *ciupercă*	micologie, micoză, micodermatită
MICRO – *mic*	microbiologie, microb, microcosmos, micromer
MNEMO, MNESIS – *memorie*	anamneză, mnemotehnic
MIS/MYS – *ură*	mizantrop, misogin
MONO – *unic, o dată*	monocelular, monogramă, monolit, monodrom, monoarticular, monofazic
MORPHO – *formă*	morfologie, amorf, izomorf, antropomorf
MYELO – *măduvă*	mielonefrită, poliomelită, mieloblast, mielopoiză, mielosarcom
MYO – *mușchi*	mialgie, miastenie, miocard, miogen, miologie, miopareză

MYRIA – *zece mii*	miriade, miriapod
MYTHO– legendă	mitoman, mitologie, mitic
NECRO – *mort*	necrolog, necrofag, necrofil, necrobioză
NEO – *nou*	neonatologie, neorealism, neoplasm, neoplazie, neostomie
NEPHRO – *rinichi*	nefrită, nefrologie, nefralgie, nefritic, nefrocistoză, nefropatie
NEURO – *nerv*	neurologie, nevrotic, neuralgie, neurastenie, neuroblast, neurocraniu, neuroid
NOMO – *lege*	nomologie, econom
NOMIE – *arta de a măsura*	astronomie, agronomie
NOSO – *boală*	nosologie, nosomanie
ODOUS, ODONTO – *dinte*	paradontoză, odontopatie, odontalgie
OFTALMO – *ochi*	oftalmologie, exoftalmic, oftalmectomie
OID(O) – *în formă de*	antropoid, sferoid, asteroid

OLYGO – *puţin*	oligofren, oligarhie, oligoelement, oligomer, oligopol, oligodipsie
OM(E) – *boală, tumoră*	angiom, fibrom
OMOS – *umăr*	omoplat
ONOMA – *nume*	onomastică, onomaturg,
ONYM – *care poartă numele*	patronim
ONTOS – *fiinţă*	ontic, ontologie
ONYRO – *vis*	oniric, oniromanţie, onirofrenie
OREXIS – *poftă de mâncare*	anorexie
ORHYO/ORHI	orhialgie, orhidită, orhiocoree
ORNITHO – *pasăre*	ornitologie, ornitolog
ORO – *munte*	orografie
ORTHO – *drept, adevărat*	ortografie, ortoepie, ortodoxie, ortopedie, ortogenie, ortofonie, ortostatism, ortodont

OSMI – *miros*	osmatic, cacosmie, parosmie
OSMO – *impuls, apăsare*	osmotic, osmometru, osmoză
OSTEO – *os*	osteopatie, osteomielită, osteogeneză, osteocit, osteoblast
OUS/OTO – *ureche*	oto-rino-laringologie, otită, otalgie, otodinie, otopatie
OXY – *ascuţit, acid*	oxiton, oxigen, oxikinezie
PACHY – *gros*	pahiderm, pahiloză, pahicefalie
PALEO – *vechi*	paleolitic, paleografie
PAN, PANTO – *tot*	panteism, panamerican, panaceu, panhiperemie, pantalgie
PARA – *în afară, învecinat; protector*	paratifoid; paranormal; paraşută, paratrăsnet, paradipsie, parahipnoză
PAIS/PEDI – *copil*	pedagogie, pediatrie, pedofil
PAEDIE – *educaţie*	enciclopedie
PATHOS – *durere, boală*	patogen, patologie, cardiopatie, patofobie

PERI – *în jur*	pericard, pericardită, peritonită
PHARMACON – *remediu*	farmacie, farmaceutic, farmacopee
PHOBIA – *frică*	claustrofobie, agorafobie, arahnofobie
PHONO – *voce*, *sunet*	telefon, fonologie, fonograf, fonopsie, fonomanie
PHOR(O) – *care poartă*	semafor, fosfor, fotofor
PHOS/PHOTO – *lumină*	fotograf, fotosensibil, fosfor, fosforescent, fotofor, fotofobie, fotogen
PHYLLO – *frunză*	filoxeră
PHYLON – *gen, specie*	filogenetic
PHYLOS – *prieten*	filosofie, filologie, clorofilă, pedofilie, filantrop
PHYTON – *plantă*	fitotehnică, fitofag, fitoză
PHYZIS, PHYSIO – *natură*	fiziologie, fiziocrat, fizică, fizionomie, fiziopatologie
PILORIS – *care apără poarta*	pilor, piloric

PIRO – *foc*	pirotehnie, piroman, piroliză, pirofit, piretic, antipiretic, pirexie, progen
PITHEKON – *maimuță*	pitecantrop
PLASYS – *formare*	neoplazie
PLASTYKE – *a modela*	plastic, plasticitate
PLESSEIN – *a lovi*	apoplexie, apoplectic
PLEURO – *parte*, *latură*	pleural, pleurezie, pleuretic, pleurită
PLOUTO – *bogat*	plutocrație, plutocrat, plutomanie
PNEUMO/PNEUMATO – *plămân; suflare*	pneumotorax, pneumonie, pneumopatie, pneumococ, pneumocistoză, pneumatic
PODO – *picior*	podologie, podometru
POLI – *mulți/ multe*	policlinică, politehnică, poligraf, poliglot, poligamie, polimerizare, poliedru, poliartrită, polivalență
PRAGMA – *afacere*	pragmatic, pragmatism

PRO – *înainte, în loc de, pentru*	prognatism, prooccidental, proconsul, protocol
PROCTO – *anus*	proctalgie, proctologie, proctită, proctomenie, proctoragie
PROTO – *primul*	protocronic, protoistorie, prototip, protocol
PSEUDO – *fals*	pseudonim, pseudopod, pseudomembrană
PSYHE – *suflet*	psihologie, psihiatrie, psihanaliză, psihobiologie, psihogen, psihopomp, psihomotor, psihoză
PTERO – *aripă*	helicopter, coliopter, pterodactil, pteropod
RHAGEIN – *a rupe*	metroragie, hemoragie, blenoragie
RHAHIS – *coloană vertebrală*	rahitic, rahitism, rahidian, rahianestezie
RHEIN, RHEO – *a curge*	logoree, diaree, gonoree, reologie
RHINO – *nas*	rinită, rinocer, rinolalie, rinopsie
RHISO – *rădăcină*	rizom, rizopod, rizostom, rizoid

RHODO – *roză, roz*	rododendron
SARCO – *carne*	sarcom, sarcofag, sarcasm, sarcastic, sarcoid, sarcoidoză
SCOPEIN – *a examina, a privi*	gastroscopie, enteroscopie, telescop, periscop, cinemascop
SEPTYKOS – *infecţios*	septicemie, asepsie, aseptic, aseptizare
SCHIZO – *despicat, rupt*	schizofrenie, schizoid, schizogonie, schizofazie, schismă, schizocit
SEMA – *semn*	semafor
SEMION – *semn, semnal*	semiologie, semiolog, semiotică
SIDERO – *fier*	siderurgie, siderită, sideroză
SKLEROS – *tare*	sclerotică, scleroză, sclerenchim, sclerodermie, scleroterapie
SOLENO – *tub, ţeavă*	solenoid, solenoidal
SOMATO – *corp*	somatotrop, somatologie, somatică, somatomegalie
SPASMOS – *convulsie*	spasmofilie, spasmotic

SPELEO – *cavernă*	speologie, speolog
SPERMA – *sămânță*	spermatozoid, spermicid, spermatofor, spermatită
SPONDYLO – *vertebră*	spondiloză, spondilartrită, spondilită
SPORA – *sămânță*	cefalospor, sporifer, sporogon, sporadic, sporofit, sporogonie
STATO – *care se susține*	ortostatism, statocist
STEATOS – *grăsime*,	stearină, steatoză, sreapsină
STENO – *îngust, strâmt*	stenoză, stenoterm, stenografie, stenogramă
STEREO – *solid*	stereofonic, stereometrie, stereoscop, stereotaxie, stereotomie
STETOS – *piept*	stetoscop, stetalgie, stetospasm
STOMA – *gură*	stomatolog, stomatologie, stomatită
SYN, SYM – *împreună*	sinteză, simpatie, simfonie, sinopsie, sinostoză, sinestezie, sindrom
SYMPTOMA – *coincidență*	simptom

TAHY – *repede, rapid*	tahicardie, tahimetru, tahigraf, tahifemie, tahilalie
TAPHO – *mormânt*	epitaf, cenotaf
TAUTO – *acelaşi*	tautologie, tautomer
TAXI(S) – *ordine, aranjare*	taxidermie, taxinomie
TECHNE – *artă, știință*	tehnică, tehnologie, tehnicitate
TEKA – *dulap, cutie*	bibliotecă, discotecă, filmotecă, cartotecă
TELE – *departe, la distanță*	telepatie, telefon, televizor, telecomandă, teleghidaj, telecomunicații, telepatie
TERMO – *cald*	termometru, hipotermic, termal
THALASSA – *mare*	thalasoterapie, thalasofobie
THANATOS – *moarte*	eutanasie, thanatic
THEO – *zeu*	teologie, teofanie
THERAPEIA – *îngrijire*	terapeutic, terapeut
THESIS – *poziție, categorie, teză*	ipoteză, teză

THIMOS – *umoare*	ciclotimic, ciclotimie
TOME – *tăietură*, *secțiune*	atom, tomografie, tomodensitometrie
TOPO – *loc*	topograf, topologie, izotop, toponimie, topometrie, topoanestezie
TORAX – *piept*	pneumotorax, torace, toracalgie
TOXICON – *otravă*	toxic, toxicologie, toxicomicid
TROPHE – *hrană*	hipertrofic, atrofiat, trofologie
TROPOS – *învârtire*, *schimbare*	tropism, troposferă, tropic
TYPHOS – *epuizare, stupoare*	tifos, tifoid, tifemie
TYPO, TYPIE – *urmă, caracter, imprimare*	tipograf, tipografie, genotip, linotip
UNI – *unul*	unicelular, uniform, unipar, unisexuat
URANO – *cer*	uranic, uranologie, uranoscop
URO, URIE – *urină*	urolog, urografie, uremie, albuminurie

XENO – *străin*	xenofobie, xenofilie
XYLO – *lemn*	xilogravură, xilofon
ZOE – *viață*	mezozoic
ZOO(N) – *animal*	zoologie, zoofilie, zoopatie, zoofag, zoospor
ZYME – *ferment*	enzimă, zimază

Din limba LATINĂ

AB, ABS – *departe de, separat*	abstinenţă, abducţie
AD – *către, adăugat la*	aderenţă, addenda
ADEPS – *grăsime*	adipos, adipocit, adipozitate, adipozurie, adiponecroză
AMBI – *amândoi, de ambele părţi*	ambidextru, ambivalenţă
ANTE – *înainte*	antepus, antevorbitor, antepenultim, antediluvian
AVIS – pasăre	avicultură, avicol
BI, BIS – *dublu*	biped, bilateral, bisect, bicameral, biaxial
CID – *care ucide*	paricid, fraticid, genocid, insecticid
CIRCON, CIRCUM – *în jur*	circumvoluţiune, circumferinţă, circular
CO/CON/COL/COM – *cu*, *împreună*	colocutor, convorbire, consătean, concitadin, corelaţie, coautor, colabare

COL – *relativ la cultură, cultivare*	agricol, viticol, apicol, avicol
CORTEX – *scoarţă*	corticoid, corticosuprarenală
DE/DES – *încetare, oprire*	depolitizare, deparazitare, depanare
DIS – *separat de*	disimetrie, disjuncţie
ECHI – *egal*	echidistant, echinox
EX – *fost*; *afară*	ex-ministru, expatriere, export
EXTRA – *extrem, dincolo de, afară*	extraordinar, extrafin, extrateritorial, extrapiramidal, extrapolare, extrarenal
FERRE – a *purta*	somnifer, lucifer, mamifer
FIC – *care produce*	frigorific, sudorific,
FUG – *care alungă*	rinofug, transfug, vermifug
I/IL/IN – *fără, privat de*	imoral, ilegal, inexact

IN/IM – *în*	infiltra, implanta
INTER – *între*	internaţional, interrelaţie
INTRA – *înăuntru*	intramuscular, intravenos
JUXTA – *alături*	juxtapunere, juxtalinear
LIMFA – *apă*	limfatic, limfogranulomatoză
OMNI – *tot*	omniprezent, omnivor, omnipotent
PAR – *în legătură cu înmulţirea*	vivipar, ovipar
PEDE – picior	ortopedie, pedichiură, biped, patruped
PEN – *aproape*	penultim
POST – *după*	postpus, postdatare, postuniversitar
PRE – *înainte*	prenatal, prematur, prestabilit, preistorie
QUASI – *aproape*	quasi-contract
RADIO – *rază*	radiologie, radiografie

RETRO – *în urmă*	retrospectivă, retrogradare
SEMI – *jumătate*	semilună, semidoct, semiarid
SIMILI – *la fel, asemănător*	similigravură, similitudine
SUPER/SUPRA – *foarte*, *deasupra*	suprastructură, supervizat, supraaglomerat
TRANS – *dincolo de, prin*	transformare, transhumanţă
ULTRA – *mai mult decât*	ultrasunete, ultraviolete
VICE – *în loc de*	viceprimar, vicepreşedinte, viceconsul
VOR – *care mănâncă*	carnivor, omnivor, ierbivor

Expresii şi locuţiuni latineşti[2]

ab imo pectore = din adâncul inimii

ab initio = de la început

ab ovo = de la ou/de la început (Horaţiu, *Arta poetică*)

ad Calendas graecas = la calendele greceşti, la sfântu' aşteaptă (Suetoniu)

ad-hoc = pentru aceasta, pentru un scop anumit

ad libitum = pe alese, după plac

ad litteram = citarea întocmai a unui text

ad rem = la obiect, precis, explicit

ad usum Delphini= pentru uzul Prinţului moştenitor, adică îndulcit (Ludovic al XIV-lea a tăiat paginile dure din cărţile pe care urma să le citească fiul său)

a fortiori = cu atât mai mult, cu deplină îndreptăţire

alea jacta est = zarurile au fost aruncate (cuvintele lui Caesar când se pregătea să treacă Rubiconul, lucru oprit de senat)

alias = zis şi, acelaşi cu

alibi = în altă parte (deci nu la locul faptei criminale)

alter ego = al doilea eu

antum = în timpul vieţii autorului

[2] Când sunt utilizate în scris, aceste expresii şi locuţiuni se scriu cu italice/cursive.

a posteriori = care pleacă de la efect la cauză, bazându-se pe fapte constatate

a priori = care pleacă de la data admise înainte de orice cercetare

argumentum baculinum = argument cu bâtul (*baculinum* stă la originea cuvântului *bacil*) – îl foloseşte Molière în piesele sale.

ars longa, vita brevis = arta e lungă/durează, viaţa e scurtă (primul aforism al lui Hippocrate: *Ho bios brahus, he de tehne macra*)

auri sacra fames! = ruşinoasa sete de bani! (Vergiliu în *Eneida*)

aut caesar, aut nihil = sau împărat, sau nimic (Cezar Borgia)

bona fide = de bună credinţă

captatio benevolentiae = captarea bunăvoinţei cuiva

carpe diem = bucură-te de fiecare clipă (Horaţiu, în *Ode*)

cave canem = atenţie, câine rău

cogito, ergo sum = Cuget, deci exist (Descartes)

(conditio) sine qua non = condiţie indispensabilă, fără de care nu se poate

contraria contrariis curantur =contrariile se vindecă prin contrarii (principiul alopatic)

credo quia absurdum = Tertulia pune pe seama Sfântului Augustin aceste cuvinte care înseamnă că credinţa adevărată nu are nevoie de dovezi

cui prodest? = cui foloseşte, la ce bun, cine trage foloasele dintr-o situaţie

cum grano salis = cu un grăunte de sare, adică anume răutăcios, cu o doză de maliţie recunoscută

curriculum vitae = „cariera vieţii", datele importante din biografia cuiva

de auditu = din auzite

de facto = de fapt, potrivit cu faptele (opus = **de jure**)

de gustibus (et coloribus) non disputandum = despre gusturi (şi culori) nu se discută, fiecare are dreptul la preferinţe personale

de jure = de drept, după lege (opus = **de facto**)

de plano = pe loc, uşor, fără formalităţi inutile

deus ex machina = zeu (coborât pe scenă) cu un mecanism, ca în piesele antice; rezolvare neaşteptată a unei situaţii dramatice (Platon, *Cratylos*)

dicitur = se zice, din spuse

divide et impera/divideut regnes =separă şi stăpâneşte (Machiavelli)

dixi = am zis, am încheiat discursul

docendo discitur = înveţi învăţând pe alţii

do ut des = îţi dau ca să-mi dai, prin concesii reciproce

dubito, ergo cogito, cogito ergo sum = mă îndoiesc, deci cuget, cuget, deci exist (Descartes, *Discurs asupra Metodei*)

dura lex, sed lex = legea e dură, dar e lege

dura necesssitas = dura necesitate, nevoia te obligă

eheu! fugaces labuntur anni = vai! repede zboară anii (Horaţiu, *Ode*)

ejusdem farinae = aceeaşi făină (adică oameni cu aceleaşi defecte, din acelaşi prost aluat)

eppur (e pur) si muove! = şi totuşi se învârte! (cuvintele lui Galileo Galilei, care susţinea, împotriva Scripturii, că Pământul se roteşte în jurul axei sale)

errare humanum est (perseverare diabolicum) = să greşeşti e omeneşte (să perseverezi în greşeală e diabolic)

est modus in rebus = există o măsură/limită în toate (Horaţiu, *Satire*)

et in Arcadia ego! = şi eu am fost în Arcadia! (epigraf la tabloul lui Poussin *Păstorii Arcadiei*, cu sensul nostalgiei după vremuri/locuri fericite)

ex abrupto = pe nepregătite, pe neaşteptate

ex cathedra = cu autoritatea pe care ţi-o dă catedra, tronul; se referă, de obicei, la un discurs pretenţios, înfumurat, de falsă autoritate

excelsior = mai sus, îndemn spre atingerea idealului

exegi monumentum (aere perrenius) = am împlinit un monument mai durabil decât bronzul (Horaţiu, *Ode*)

exempli gratia = de pildă, de exemplu (prescurtat **e.g.**)

ex libris (meis) = dintre cărţile mele (vignietă folosită pentru marcarea cărţilor din biblioteca personală

ex nihilo nihil = nimic nu răsare din nimic (cuvintele lui Persius, preluate de Lucreţiu şi Epicur, cu sensul că totul a existat dintotdeauna, n-a fost creat).

extra muros = în afara zidurilor cetăţii

facies hippocratica = faţă având semnele morţii (Hippocrate, *Prognostikon*)

facsimil(e) = reproducere exactă a unui text, desen etc.

factotum = bun la toate sau folosit pentru a face toate treburile

fama volat = faima zboară, e trecătoare (Vergiliu, *Eneida*)

festina lente = grăbeşte-te încet, fă lucrurile temeinic (Suetoniu pune maxima în gura lui Augustus).

fortuna caeca est = norocul/destinul e orb (Cicerone)

fugit irreparabile tempus! = timpul fuge implacabil! (Vergiliu, *Georgicele*)

grosso modo = imperfect, sumar, neîngrijit lucrat

habeas corpus = ai trupul tău (eşti liber până la judecată, în schimbul unei cauţiuni)

hic et nunc = aici şi acum

homo hominis lupus = omul este lup pentru om (Plaut, *Asinaria*)

homo sum: humani nihil a me alienum puto = om sunt, nimic din ce e omenesc nu-mi e străin (Terenţiu)

horribile dictu = groaznic de spus; se întrebuinţează şi ironic

ibidem = în acelaşi loc (prescurtat **ibid**. sau **ib**.)

idem = acelaşi, aceeaşi (prescurtat **id**.)

ignoti nulla cupido = nu poţi dori ce nu cunoşti (Ovidiu, *Ars amandi*/*Arta de a iubi*)

in cauda venenum = în coadă stă veninul (ca la scorpion – se spune despre o scrisoare/un discurs care începe favorabil şi se încheie dur)

in extenso = în întregime

in extremis = în ultima clipă, în ultimă instanţă

in medias res = în miezul lucrurilor, al acţiunii (Horaţiu despre Homer, care îşi pune de la început cititorul în mijlocul faptelor)

in nuce = în stadiul de sâmbure, embrion, incipient

in vitro = în eprubetă/sticlă, adică în afara organismului

in vivo = pe viu, experiment făcut pe organismul viu

in spe = care va fi

ipso facto = prin chiar acest fapt

loco dolenti = în locul dureros, pe rană (medical)

lupus in fabula = cu sensul de „vorbeşti de lup, şi lupul la uşă" (Terenţiu)

magister dixit = profesorul/maestrul a spus-o, nu se comentează (Pitagora)

mane, thekel, phares (ebraică) = numărat, cântărit, împărţit (inscripţie misterioasă pe zidul palatului regal când Cirus a intrat în Babilon – *Vechiul Testament*)

manu propria = cu mâna lui

mea culpa = vina mea (îmi fac *mea culpa*, deci recunosc greşeala)

medice, cura te ipsum! = doctore, vindecă întâi pe tine însuţi! (nu da sfaturi pe care nu le respecţi tu mai întâi – *Evanghelia* după Luca)

memento mori = aminteşte-ţi că vei muri

mens sana in corpore sano = minte sănătoasă în corp sănătos (Juvenal, *Satire*)

modus dicendi = fel de a spune

modus vivendi = mod de a trăi

mors ultima ratio = moartea e raţiunea finală a toate

mutatis mutandis = schimbând ce e de schimbat; referitor la o comparaţie păstrând proporţiile

natura non facit saltus = natura nu face salturi (Leibniz)

nil admirari = să nu te emoţionezi de nimic (Horaţiu, *Epistole*); să fii indiferent la toate înseamnă să fii fericit

nolens, volens = vrând, nevrând

non omnes possumus omnes = nu toţi putem toate (Vergiliu, *Egloge*)

nosce te ipsum (gnothi seauton în greacă)= cunoaşte-te pe tine însuţi (deviza lui Socrate, preluată de pe frontonul templului lui Apollo de la Delphi)

nota bene = nu uita, ia aminte

nulla dies sine linea = nici o zi fără un rând scris

o tempora! o mores! = o vremuri, o moravuri (Cicero)

panem et circenses = pâine şi circ (Juvenal credea că e tot ce-i interesează pe romanii vremii sale)

passim = ici-colo (se foloseşte la referinţele bibliografice cu sensul că ideea mai e atinsă şi în alte părţi în cartea citată)

persona grata = persoană dorită, diplomatic vorbind (opus: **persona non-grata**, nedorită)

post festum = după petrecere, adică la spartul târgului, prea târziu

post mortem = după moarte

post scriptum (P.S.) = după scrisoare, adaos la finele unei scrisori, după semnătură

postum = după moartea autorului

primum vivere deinde philosophari = mai întâi să trăieşti, apoi să filosofezi

primus inter pares = primul între egali

pro domo (sua) = pentru casa sa, în interes personal

quod erat demonstrandum (QED) = asta era de demonstrat (Euclid)

quod licet Jovi non licet bovi = ce-i îngăduit zeului nu-i îngăduit boului

rara avis (in terris) =pasăre rară (pe pământ) (Juvenal)

requiescat in pace! (RIP) = odihnească-se în pace

res, non verba = fapte, nu vorbe

sic = aşa (se pune între paranteze drepte după o eroare apărută în textul reprodus)

similia similibus curantur = cele asemănătoare se vindecă unele prin altele (principiul terapiei homeopatice)

sine die = (amânare) fără a se stabili ziua

sine ira et studio = fără mânie ori intenţie, obiectiv

sine qua non = (condiţie) fără de care nu se poate

si vis pacem, para bellum = dacă vrei pace, pregăteşte-te de război/pregăteşte-ţi apărarea

sol lucet omnibus = soarele străluceşte la fel pentru toţi

sui generis = unic în felul său

tabula rasa = tablă/masă ştearsă, cu sensul de a şterge tot ce a fost înainte; a nimici

tale quale = aşa cum e, neschimbat

tertium non datur = a treia ipoteză/posibilitate nu există

timeo danaos et dona ferentes = teme-te de greci şi când fac daruri (Vergiliu, *Eneida* – aluzie la celebrul cal troian)

timeo hominem unius libri = cuvintele lui Thomas D'Aquino, utilizate cu sens dublu: mă tem de cel care ştie bine o carte căci e redutabil sau mă tem de cel fanatic, pariind mereu pe o singură carte/idee

urbi et orbi = pretutindeni (oraşului şi universului)

utile dulci = a îmbina utilul şi plăcutul

vade mecum = mergi cu mine (drept călăuză); de aici, **vademecum** = îndreptar, ghid

vanitas vanitatum = deşertăciunea deşertăciunilor (Ecleziastul)

verba volant, scripta manent = vorbele zboară, cele scrise rămân

vulnerant omnes, ultima necat = rănesc toate, ultima ucide (despre clipele vieţii) – inscripţie plasată, odinioară, pe cadranul orologiilor publice

OBSERVAŢII

ATENŢIE!

Cuvintele următoare sunt adesea folosite greşit din necunoaşterea sensului lor etimologic:

⇨ **Fortuit NU** înseamnă *forţat*, ci *întâmplător*!
(Gândiţi-vă la *Fortuna*, zeiţa destinului şi a întâmplării)

⇨ **Lucrativ NU** înseamnă *plin de hărnicie, creator*, ci *din care se scot bani, profituri materiale*.
Ex: Nu şi-au dat întâlnire, s-au întâlnit *fortuit*.
Nu lucrează după un plan, ci *fortuit*.

Caută activităţi *lucrative*, fiindcă are nevoie de bani.

⇨ **Nota bene** (prescurtat N.B.) înseamnă „ia aminte", „nu uita că", nicidecum *notă bună*!
Deci, nu veţi spune:
A reuşit perfect, *nota bene* pentru el!

⇨ **ante –** e, cum aţi văzut, element de compunere şi înseamnă **înainte (de)**
Ex: *ante*vorbitor, *ante*braţ, *ante*meridian.
Se scrie/spune, totuşi, **anti**cameră, din cauza utilizării îndelungi sub această formă.

⇨ **anti –** e tot un element de compunere; înseamnă *împotriva*, *contra*.
Ex: *anti*corupţie, *anti*nevralgic, *anti*fascist

PARONIMELE au forme asemănătoare (înşelătoare), dar înțeles diferit. Observaţi perechile de mai jos:

a**c**ces – intrare; manifestare acută (acces de tuse)
a**b**ces – acumulare de puroi (la un dinte)

compl**e**ment – complement de loc; în matematică
compl**i**ment – cuvânt de măgulire, de laudă

enerva – a scoate din fire
inerva – nervul inervează o regiune anatomică

iminent – care se poate petrece în orice clipă
eminent – strălucit, excepţional

familia**l** – ceva legat de familie
familia**r** – obişnuit, apropiat, cunoscut

însera – de la seară, se înserează
insera – a introduce într-un text, într-o comunicare

învesti – a acorda valoare, funcție, rol
investi – a contribui la o afacere (cu bani, timp, idei)

litera**l** – respectând întocmai „litera" textului
litera**r** – care ține de literatură

ordina**l** – numeral ordinal, de ordine
ordina**r** – comun, obişnuit; josnic

origina**l** – cu valoare de noutate
origina**r** – în legătură cu originea

tempora**l** – legat de timp; os temporal (de la tâmplă!)
tempora**r** – pentru un timp limitat

Atenţie la verbele care conţin deja, *etimologic,* o prepoziție!! **Ocoliţi** formulările pleonastice de genul:

⇨ se **supra**pune **peste – *supra*** înseamnă deja ***peste*!**

⇨ se **în**cadrează **în – *a încadra*** înseamnă *a pune* ***în*** cadru

⇨ se **inter**pune **între – *inter*** înseamnă deja ***între***

⇨ **con**lucrează **împreună cu – *con*** înseamnă ***împreună cu***

În aceste cazuri, formulați altfel ori folosiți dativul:

Cele două imagini/radiografii se suprapun**.**
O imagine se suprapune **celeilalte.**
O imagine se suprapune **cu** cealaltă.
Se *încadrează* **grupului.**
Se *interpune* **celor doi.**
Preferința sa se *suprapune* perfect **preferinţei** tale.
Opţiunea lui se *suprapune* **cu opţiunea** ta.

Tot **etimologia** vă ajută să scrieţi corect cuvinte precum:
a î**nn**ora – din î**n** + **n**or
a î**nn**oda – din î**n** + **n**od
a î**nn**egura – din î**n** +**n**egură
a î**nn**egri – din î**n** + **n**egru
a î**nn**opta – din î**n** + **n**oapte

dar: a î**n**eca, a î**n**ota, a î**n**ăbuși, a î**n**ăspri, a î**n**apoia
(căci nu derivă din *nec*, *not* ori *năbuș*!)

Pleonasmul, adică repetarea inutilă şi incorectă a unui sens deja exprimat, poate fi ocolit dacă nu uitaţi înţelesul etimologic al cuvintelor. De pildă, e INCORECT să spuneţi:

⇨ a avansa **înainte** (francezul *avancer* vine din *ab ante*, din latină, şi înseamnă deja *a merge înainte*)

⇨ a coborî **jos** (a coborî = a merge *jos*)

⇨ a colabora **împreună** (*co*/împreună+*laborare*/a lucra)

⇨ a convieţui **împreună** (*con* = împreună)

⇨ a încadra **în** (a încadra = a pune **în** cadru!)

⇨ a prefera **mai bine** (din latinescul *praeferre* = a pune înainte, deasupra)

⇨ a preîntâmpina **dinainte** (*pre* = înainte)

⇨ a suprapune **peste** (*supra* = peste, pe)

⇨ a repeta **încă o dată** (din latinescul *repetere* = a merge să cauţi din nou)

⇨ a revedea **din nou** (prefixul *re* arată repetarea)

⇨ a rezuma **pe scurt** (a rezuma înseamnă deja a spune din nou, pe scurt)

⇨ a urca **sus** (a urca = a merge *sus*)

etc.

Bibliografie selectivă

Mioara AVRAM, *Ortografia pentru toţi*, Bucureşti, Ed. Academiei, 1990.

The Cambridge's Encyclopedia, Ed. David Crystal, ed.a II-a, 1995.

Ligia CARP, Irina ANDREESCU; Nicolae CARP, *Dicţionar englez român de medicină,* Bucureşti, 1992

J.A.B. COLLIER, I.M. LONGMORE, T.J. HODGETTS, *Manual de Medicină Clinică*, Specialităţi, Bucureşti 1997.

Socratis COTOLULIS, *Dicţionar roman-grec,* Bucureşti, 1975.

Dicţionarul explicativ al limbii române (DEX), Buc., Ed. Academiei, 1975.

Dicţionar latin-român, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică, 1962.

Diseases vol. 1-8, Bryan Bunch Editor, Scientific Publishing, Grolier Educational, 1997.

Encyclopedia Americana, 30 vol., 1994, (ed. I - 1829).

Grand Larousse encyclopédique en dix volumes, 1962.

Harrison's principles of internal medicine, ed. 12, 1991.

Îndreptar ortografic, ortoepic şi de punctuaţie, ed. V, Buc., 1995 (sub egida Academiei Române şi a Institutului de de Lingvistică „Iorgu Iordan")

Larousse, dictionnaire des examens médicaux, Paris, 1996

LAROUSSE, *Dicţionar de Medicină*, Bucureşti, 1998

Le Dictionnaire du français, Paris, Hachette, 1989.

Le Dictionnaire de notre temps, Paris, Hachette, 1990.

L. MĂNUILĂ, A. MĂNUILĂ, M. NICOULIN, *Dicţionar medical*, Bucureşti, 1997

B. MARIAN, *Dicţionar de citate şi locuţiuni străine,* Bucureşti, Librăria Alcalay, 1921

MEDICAL UPDATE, colecţia Revistei editate sub licenţa Reed Business Information, U.K., 1996-2005

Medicină internă, vol. 1-3, sub redacţia L. GHERASIM, Bucureşti, 1995, 1996, 1999

The new complet medical and health encyclopedia, 4 vol., Chicago, 1995

The New Encyclopaedia Britannica, Foundet 1768, 15th edition, Chicago, 1992.

Nouveau Larousse medical, dir. A DOMART şi J. BOURNEUF, Paris, 1994

Petit Larousse en couleurs, Paris, 2003.

Le Petit Robert. 1. Dictionaire alphabétique et analogique de la langue française (par Paul Robert), Paris, 1990.

Irina PETRAŞ, *Mic îndreptar de scriere corectă*, Ed. Paralela 45, Piteşti, 2004

Lambros PEŢINIS, *Dicţionar grec-român*, Bucureşti, Ed. Ştiinţifică şi enciclopedică, 1976

Flora ŞUTEU, Elisabeta ŞOŞA, *Dicţionar ortografic al limbii române,* Buc., Ed. Vestala şi Atos, 1993

Webster's new complete medical dictionary, New York, 1996

The Wordsworth MEDICAL COMPANION. A guide to symptoms and illnesses (Susan C. Pescar, Christine A. Nelson MD), London, 1983

Cuprins

Mic dicţionar etimologic medical / 7
Elemente de compunere savantă / 79
Expresii şi locuţiuni latineşti / 113
Observaţii / 122
Bibliografie selectivă / 126